

ORIENTACIONS PER AL DESPLEGAMENT DEL CURRÍCULUM D'EDUCACIÓ INFANTIL ALS CENTRES DE PRIMER CICLE D'EDUCACIÓ INFANTIL DE LA XARXA PÚBLICA I DE LA XARXA COMPLEMENTÀRIA DE LES ILLES BALEARS

**ORIENTACIONS PER AL DESPLEGAMENT DEL
CURRÍCULUM D'EDUCACIÓ INFANTIL ALS
CENTRES DE PRIMER CICLE D'EDUCACIÓ
INFANTIL DE LA XARXA PÚBLICA I DE LA XARXA
COMPLEMENTÀRIA DE LES ILLES BALEARS**

G CONSELLERIA
O EDUCACIÓ
I FORMACIÓ
B PROFESSIONAL

IEPI

Institut per a l'Educació de la Primera Infància

Elaboració

Comissió específica d'experts per a l'elaboració de les Orientacions per al desplegament del currículum d'educació infantil als centres de primer cicle d'educació infantil de la xarxa pública i de la xarxa complementària de les Illes Balears

Membres de la Comissió

Joana Camps Capó (EAP Menorca)
Sara de la Fuente Torres (EI Es Poriol, de Ciutadella)
Paula Ezpeleta Maugeri (CEI Blancanieves, d'Eivissa)
Eva Liesa Hernández (FPCEE Blanquerna)
Àngels Geis Balagué (FPCEE Blanquerna)
Anna Maria de Monserrat Vallvé (FPCEE Blanquerna)
Marta Sousa Planisi (EI Flor de Murta, d'Algaida)
Catalina Taillefer Juan (EAP Nord, subseu de l'EAP Es Raiguer)
Anna Maria Torres Martín (EAP Eivissa-Formentera)
Cecilia Zamorano Terrasa (EI Verge de la Salut, de Palma)
Júlia Muñoz Ametller (coordinadora, IEPI)

Direcció de l'Institut per a l'Educació de la Primera Infància
M. Magdalena Collinge March

Dipòsit legal:

ISBN: 978-84-09-46203-2

Imprès a Impresrapit

PRESENTACIÓ

Aquestes orientacions han estat redactades per una comissió específica d'experts, professionals del primer cicle d'educació infantil de les Illes Balears, constituïda per l'Institut per a l'Educació de la Primera Infància (IEPI) el novembre de 2021. Aquesta comissió ha estat assessorada per un equip de professorat del Servei d'Assessorament i Innovació Educativa de la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport (FPCEE) Blanquerna.

Durant cinc mesos s'ha treballat de manera conjunta a partir de la normativa educativa vigent i prenent en consideració la que està en procés de redacció i aprovació per tal d'ajustar al màxim tant els principis que s'hi inclouen com la terminologia i els conceptes que seran preceptius. Així i tot, es poden produir canvis en aquestes orientacions degut a les modificacions que es facin al llarg del procés d'elaboració i desplegament de la normativa esmentada.

A partir d'aquesta normativa s'ha elaborat la documentació per al desplegament curricular en el primer cicle d'educació infantil de les Illes Balears, formada per aquestes orientacions, que inclouen els annexos per al disseny de les situacions d'aprenentatge i de les programacions d'aula.

La intenció és que constitueixin una eina d'acompanyament als professionals del primer cicle d'educació infantil de les Illes Balears per adaptar-se al nou currículum, que orienti la revisió dels projectes educatius dels centres i la pràctica educativa, i que fomenti i orienti els processos de formació i la reflexió pedagògica dels equips educatius.

Conscients de la bona pràctica pedagògica que ja es du a terme, es té la confiança que el nou currículum, acompanyat d'aquestes orientacions, serveixi per animar els equips de professionals educatius que atenen els infants de primer cicle a revisar, actualitzar i enfortir la seva tasca per garantir el dret d'aquests infants a una educació de qualitat.

ÍNDEX

Introducció	9
1. Estructura i finalitats del primer cicle d'educació infantil i àmbit d'aplicació	13
2. L'atenció educativa en el primer cicle d'educació infantil	15
2.1. El repte: abordar l'educació des d'una mirada inclusiva	16
2.2. La prevenció i la detecció de barreres per a l'aprenentatge	18
2.3. Les mesures metodològiques i organitzatives	20
2.3.1. Principis metodològics	21
2.3.1.1. Infant i vida quotidiana	22
2.3.1.2. Infant i joc	23
2.3.1.3. Infant i noves tecnologies	23
2.3.1.4. Infant, llenguatge i comunicació	24
2.3.2. Elements organitzatius	26
2.3.2.1. El temps	28
2.3.2.2. Els espais	28
2.3.2.3. Els materials	29
2.3.2.4. Els agrupaments	31
2.3.3. Excepcionalitats derivades de situacions especials i d'emergència	32
3. Algunes reflexions entorn de l'avaluació i la documentació pedagògica dels processos educatius	34
3.1. Característiques de l'avaluació en la primera infància	34
3.2. Per què avaluar?	35

3.3. Com ha de ser l'avaluació. Característiques i principis orientadors	36
3.4. Què avaluar?	38
3.5. Algunes consideracions sobre la documentació pedagògica	38

4. Els professionals i la manera d'organitzar-se en el primer cicle d'educació infantil 40

4.1. L'equip educatiu de l'escoleta	40
4.2. La tutoria en el primer cicle	42
4.3. El professional de suport	43
4.4. L'equip d'orientació i suport a l'aprenentatge	44
4.5. La direcció del centre	45
4.6. Altres professionals que treballen al centre	46
4.6.1. Equips d'atenció primerenca (EAP)	46
4.6.2. Personal de serveis diversos	46
4.7. Personal i professionals externs al centre	46

5. Participació de les famílies als centres de primer cicle d'educació infantil 48

5.1. L'equip educatiu i la participació de les famílies	49
5.2. Diferents contextos de participació de les famílies	49

6. Els documents institucionals: del PEC a la programació d'aula 53

6.1. Projecte educatiu de centre (PEC)	54
6.2. Documents de desenvolupament curricular	57
6.2.1. La concreció curricular	57
6.2.2. Les situacions d'aprenentatge	57

6.2.3. Les programacions d'aula	61
---------------------------------	----

7. Coordinació entre el primer i el segon cicle d'educació infantil	63
---	----

Annex 1	65
---------	----

Annex 2	66
---------	----

Annex 3	76
---------	----

INTRODUCCIÓ

L'infant, des del seu naixement, és un ésser competent per anar desenvolupant les seves capacitats a partir de les característiques personals i de l'entorn familiar i social que el fan únic.

Els centres de primer cicle d'educació infantil, com a part del seu entorn educatiu i socialitzador, han d'assumir la seva responsabilitat per atendre'l, cuidar-lo i protegir-lo, i situar-lo en el centre de les decisions que es prenguin a l'hora de planificar i organitzar la tasca educativa i adoptar les estratègies necessàries perquè es pugui desenvolupar de forma integral com a persona.

L'educació en la primera infància incideix en el desenvolupament estructural de l'infant i així es reconeix des de múltiples àmbits científics, com la psicologia, la pedagogia, la neurologia, la sociologia, la pediatria, la filosofia, etc.

És per aquest motiu que s'ha de garantir una educació de qualitat basada en l'ètica de la cura, que, en aquestes edats primerenques, significa afavorir experiències educatives acurades que s'han d'anar definint i enriquint progressivament en funció de les característiques individuals de tots i cadascun dels infants, tenint en compte sempre el seu context familiar i social com a primers agents educatius.

L'accés al primer cicle d'educació infantil també ens permet actuar des d'un enfocament inclusiu i equitatiu i com a espai de prevenció i detecció de la vulnerabilitat i suport a qui en pateixi, per garantir les condicions favorables per al desenvolupament òptim de tots i cadascun dels infants.

Així és com es recull en l'article 12.5 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (LOE), segons la redacció establerta per la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (LOMLOE):

La programació, la gestió i el desenvolupament de l'educació infantil han d'atendre, en tot cas, la compensació dels efectes que les desigualtats d'origen cultural, social i econòmic tenen en l'aprenentatge i l'evolució infantil, així com la detecció precoç i l'atenció primerenca de necessitats específiques de suport educatiu.

Durant els primers anys de la vida de l'infant s'efectuen els aprenentatges que actuen de fonament al desenvolupament posterior. Seguint el Model pedagògic dels equips d'atenció

primerenca de les Illes Balears (d'ara endavant, el Model pedagògic), l'educació infantil s'entén com una etapa educativa en la qual els infants han d'anar desenvolupant aquelles capacitats que els farà possible viure relacions afectives segures amb si mateixos i amb els altres; conèixer i interpretar l'entorn; anar adquirint uns instruments d'aprenentatge i un grau d'autonomia que els permeten anar formant part d'una societat multiculturalment organitzada i interculturalment viscuda.

El marc conceptual sobre el qual es fonamenten aquestes orientacions està relacionat amb els principis de la teoria i de la pràctica del disseny universal de l'aprenentatge (DUA), tal i com es determina en el decret 30/2022, d'1 d'agost (BOIB núm. 101, de 2 d'agost), pel qual s'estableix el currículum i l'avaluació de l'educació infantil a les Illes Balears (d'ara endavant, el Decret 30/2022). El DUA es fonamenta en la neurociència i la psicologia cognitiva, que consideren l'infant un subjecte actiu de l'aprenentatge que interacciona amb el medi, l'assimila i el transforma. L'equip educatiu que intervé en l'acció educativa ho fa des d'un model inclusiu, amb els ajustos i suports necessaris a mode de bastida.

Per respondre a la diversitat des de plantejaments inclusius s'ha d'aplicar la lògica de la variabilitat humana com a norma, no com a excepció, i reconèixer-la com a un fet natural i com a una riquesa en si mateixa. És per donar aquesta resposta inclusiva que els centres educatius han de generar mètodes, materials i entorns flexibles per fomentar l'aprenentatge de tots els alumnes.

Les presents orientacions fan referència a com donar compliment als principis generals recollits en l'article 12 del capítol I del títol I de la LOE, així com a la resta d'articles d'aquest capítol específic per a l'educació infantil.

Aquestes orientacions es fonamenten en el marc normatiu vigent i el que està en elaboració, tot i que dona continuïtat als trets essencials del Decret 71/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació infantil a les Illes Balears, que ha emmarcat fins ara la trajectòria pedagògica de l'educació en el primer cicle d'educació infantil de les Illes Balears.

Els continguts desenvolupats en aquestes orientacions s'estructuren de la manera que s'indica a continuació.

En l'apartat 1, s'estableix l'estructura i finalitats del primer cicle d'educació infantil.

L'apartat 2 es dedica a indicar quina és la funció educativa del primer cicle d'educació infantil i vol posar a l'abast dels professionals d'aquest cicle els elements que la facilitin, amb idees i estratègies per a la reflexió, i exemples i pautes d'actuació coherents amb la normativa vigent per tal de millorar la qualitat educativa en el primer cicle d'educació infantil. Per fer-ho, es parteix dels principis generals del model inclusiu i es concreten per al primer cicle d'educació infantil, tot destacant la importància de l'organització i metodologia que cada centre acordi i desenvolupi per a una educació que atengui les característiques de tots els seus alumnes.

En l'apartat 3 es presenten algunes reflexions entorn de l'avaluació i la documentació pedagògica dels processos educatius, que ha de comptar amb la participació de tots els adults que atenen l'infant, i s'hi inclou sempre la família com a primer agent educatiu dels seus infants.

L'apartat 4 aborda les especificitats de la tasca dels professionals del propi centre, així com la dels altres professionals que hi intervenen, i s'hi fan propostes organitzatives per a un bon funcionament dels centres que atenen els infants del primer cicle d'educació infantil.

En l'apartat 5 es fa referència a la necessària participació de les famílies, que ha d'estar definida en el marc del Projecte educatiu de centre (PEC). En aquest sentit, s'han de preveure uns canals d'informació, col·laboració i participació fluids i bidireccionals, per tal que les famílies i l'escola es coordinin per a la qualitat de l'atenció educativa als centres educatius del primer cicle d'educació infantil.

També són objecte d'aquestes orientacions, tal i com s'especifica en l'apartat 6, les indicacions per a la revisió i actualització del projecte educatiu que ha d'elaborar l'equip educatiu i que inclou la concreció per al desenvolupament del currículum, és a dir, de quina manera cada centre té previst organitzar i seqüenciar el currículum establert per a l'etapa, el cicle o el nivell educatiu.

L'apartat 7 tracta la necessària coordinació entre els dos cicles educatius de l'etapa per garantir la coherència educativa i procurar als infants i a les seves famílies l'acompanyament que necessiten en aquestes transicions de canvi personal, familiar i de context social.

Finalment, aquestes orientacions s'acompanyen amb els annexos per al disseny de les situacions d'aprenentatge (SA) i de les programacions d'aula, que cada centre haurà d'anar desenvolupant a partir del currículum per adaptar-les al seu projecte educatiu:

— Annex 1: Mapa orientatiu de situacions d'aprenentatge (SA) de cicle o de nivell

— Annex 2: Graella d'elements curriculars de primer cicle d'educació infantil

— Annex 3: Plantilla orientativa de programació d'aula

També s'ha d'assenyalar que el text consta d'uns quadres destacats amb els continguts més rellevants per facilitar-ne la lectura i la reflexió en el si dels equips educatius.

Els fragments emmarcats amb idees per a la pràctica que acompanyen els diferents apartats són exemples de bones pràctiques de referència a l'hora de traslladar aquestes orientacions a la pràctica educativa quotidiana.

1. ESTRUCTURA I FINALITATS DEL PRIMER CICLE D'EDUCACIÓ INFANTIL I ÀMBIT D'APLICACIÓ

El Decret 30/2022 exposa que la finalitat de l'educació infantil és la de contribuir al desenvolupament integral de tot l'alumnat, així com a l'educació en valors cívics per a la convivència, en col·laboració amb les seves famílies, i proporcionar-li un clima i entorn de confiança en el qual se senti acollit i amb expectatives per a l'aprenentatge.

Així mateix indica que l'educació infantil és una etapa educativa organitzada en dos cicles: el primer cicle, en què s'acullen els infants de zero a tres anys, i el segon cicle, amb infants de tres a sis anys. Ambdós cicles estan estretament vinculats i s'ha de procurar que mantenguin una relació de coherència i continuïtat pedagògica. Per garantir el procés de formació i una transició i evolució positiva de tot l'alumnat, s'ha de reflectir en el desenvolupament curricular la continuïtat necessària, que requereix que els equips educatius dels dos cicles es coordinin.

Els centres educatius de primer cicle d'educació infantil són un servei educatiu amb caràcter inclusiu, equitatiu i facilitador de la conciliació familiar i laboral. Respon al dret dels infants el fet de proporcionar-los contextos educatius dins l'àmbit escolar que amplii i diversifiquin les experiències viscudes al context familiar i que, per tant, atenguin també les necessitats de les famílies pel que fa a l'acompanyament a la criança dels seus fills.

El desenvolupament integral dels infants requereix entorns protectors i, en conseqüència, ha de respondre a les diferents necessitats bàsiques dels infants:

- **Necessitats psicobiològiques:** alimentació, higiene, temperatura, alternança son-vigília, protecció de riscos, integritat física i salut.
- **Necessitats cognitives:** estimulació sensorial, comunicativa i lingüística, exploració física i social, i comprensió de la realitat.
- **Necessitats socioafectives:** seguretat emocional, xarxa de relacions socials, participació i autonomia personal.

Des d'aquesta necessària mirada integral envers l'infant, aquestes necessitats estan interrelacionades i la satisfacció d'una afecta la satisfacció de les altres.

Els infants de 0-3 anys han de trobar a l'escoleta una cura oferida des del maternatge, que reforci la cura que ja rep en l'àmbit familiar, i que és essencial durant els primers anys de vida per créixer i desenvolupar-se plenament.

ALGUNES IDEES PER A LA PRÀCTICA:

- Els jocs de falda, les cançonetes amb danses i ritmes...
- Els massatges amb les mans o amb rodetes, plomes, teles...
- Les carícies, els engronsaments, rodolaments suaus, petits contactes de contenció...
- La complicitat de mirar contes junts i de contar-los...
- Les rutines estables al menjador, el dormitori, la higiene... acompanyades de cançonetes, cantarelles i gestos que anticipin les accions que s'hi duren a terme.
- Compartir amb les famílies espais de diàleg per a l'intercanvi d'experiències sobre la criança: tallers amb famílies, tertúlies, entrevistes entre el tutor i la família, trobades temàtiques de centre, de grup...

Aquests entorns protectors han de proporcionar el benestar necessari per al desenvolupament dels infants i també les mesures de protecció integral que el facin possible, tal com s'indica en la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència (LOPVI), la qual estableix en el seu preàmbul que és essencial «assegurar i promoure el respecte de la seva dignitat humana i integritat física i psicològica, mitjançant la prevenció de tota forma de violència». De la mateixa manera, es destaca en l'article 124 de la LOE que, amb aquesta finalitat, s'ha d'elaborar un pla de convivència i s'han d'establir els protocols d'actuació, així com les funcions i els requisits de la figura de coordinador de benestar i protecció que han de tenir tots els centres educatius sigui quina sigui la seva titularitat.

2. L'ATENCIÓ EDUCATIVA EN EL PRIMER CICLE D'EDUCACIÓ INFANTIL

El principal objectiu de l'educació infantil és facilitar que cada infant pugui desenvolupar les seves capacitats d'acord amb les seves característiques personals, tot promovent en el context escolar les seves habilitats de relació, exploració i joc a través de situacions d'aprenentatge que parteixin de les vivències quotidianes adaptades a les preferències en l'estil d'aprenentatge de cada infant.

En aquest primer cicle s'ha d'atendre progressivament el desenvolupament afectiu, el moviment i els hàbits de control corporal, els sistemes sensorials, les manifestacions de la comunicació i del llenguatge, les pautes elementals de convivència i relació social, així com la descoberta de les característiques físiques i socials del medi en què viuen. A més, ha de facilitar que els infants adquireixin autonomia personal i que elaborin una imatge positiva i equilibrada de si mateixos, lliure d'estereotips discriminatoris.

Per aquests motius, els centres de primer cicle tenen la responsabilitat de facilitar contextos educatius, començant per les rutines quotidianes com a situacions d'aprenentatge fonamentals, que siguin suficientment rics i que permetin la progressió dels aprenentatges de tots els infants. En aquest sentit, cal atendre les característiques pròpies de cada edat i nivell de desenvolupament per facilitar estratègies i recursos per al desenvolupament de les competències emocionals.

Prenent en consideració el context social actual, es fa imprescindible incorporar a la tasca educativa una perspectiva de compromís ecosocial que tenguin en compte que els agents de l'aprenentatge no són solament els alumnes, sinó tota la comunitat educativa. S'entén així l'atenció educativa en la primera infància com una porta oberta a l'entorn més proper, al barri, als comerços, a les entitats i associacions... que configura comunitats d'aprenentatge en què la inclusió i la participació són eixos imprescindibles.

Aquesta configuració en forma de comunitats d'aprenentatge afavorirà abordar l'educació per a un consum responsable i sostenible, així com la promoció i educació per a la salut, i fomentarà l'educació en valors cívics per a la convivència i la pau amb un enfocament d'igualtat de gènere mitjançant la coeducació i el respecte a la diversitat afectivosexual.

Aquesta tasca i l'assoliment dels objectius proposats en el PEC necessita un treball d'equip sòlid, que s'organitzi de manera coordinada i amb una missió i uns valors definits i compartits.

2.1. EL REPTE: ABORDAR L'EDUCACIÓ DES D'UNA MIRADA INCLUSIVA

Avançar cap a una escola inclusiva representa construir un projecte educatiu ètic, per la qual cosa ha de comptar amb el compromís de tots els membres de la comunitat educativa. Una escoleseta que inicia aquest projecte de canvi i de millora enceta un recorregut que l'afecta globalment i que ha de tenir present la totalitat de cultures, polítiques i pràctiques que implicarà aquest camí cap a la inclusió.

El Model pedagògic recull que la diversitat és una característica intrínseca dels grups humans. Per això, com que és una realitat social i educativa, ha de ser considerada en si mateixa un element enriquidor i no un factor de desigualtat.

D'acord amb el principi d'escola inclusiva, tot l'alumnat té dret a rebre una atenció educativa de qualitat, inclusiva i equitativa, amb un especial èmfasi en el cas de l'alumnat més vulnerable.

Així queda recollit en la LOMLOE, on es promou que el sistema educatiu garanteixi la qualitat de l'educació per a tot l'alumnat, independentment de les seves condicions i circumstàncies; la igualtat d'oportunitats mitjançant l'educació i la inclusió educativa, i la flexibilitat del sistema per adequar els processos educatius a la diversitat d'aptituds, interessos, expectatives i necessitats de l'alumnat, entre altres principis. Es planteja una aposta clara per una escolarització d'acord amb els principis de qualitat i equitat, que afavoreixi la inclusió de tot l'alumnat.

El repte de construir un model inclusiu suposa organitzar l'escoleseta i l'aula perquè tots els alumnes desenvolupin al màxim les seves diferents capacitats i se'n sentin membres de ple dret, siguin quines siguin les seves condicions i característiques.

Les mesures i els procediments d'inclusió educativa prenen de referència normativa el Projecte de decret pel qual s'aprova el Reglament orgànic de les escoles infantils públiques, els col·legis d'educació primària, els col·legis d'educació infantil i primària, els col·legis d'educació infantil i primària integrats amb ensenyaments elementals de música, els col·legis d'educació infantil i primària integrats amb educació secundària i els instituts d'educació secundària de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears (d'ara endavant, ROC), que està en procés de redacció, així com el Projecte d'ordre del conseller d'Educació i Formació Professional de XX de XX de 2022 d'organització i funcionament dels equips d'atenció primerenca de les Illes Balears dependents de la Conselleria d'Educació i Formació Professional (d'ara endavant, el Projecte d'ordre d'EAP), que és on es regula l'atenció a la diversitat per al primer cicle d'educació infantil.

El PEC ha de recollir, de manera transversal, les mesures organitzatives per atendre, des del principi d'inclusió, la diversitat de l'alumnat i de les seves famílies, tenint presents tots els recursos del centre. L'organització d'aquests recursos és responsabilitat del director del centre, que compta amb l'assessorament de l'equip d'orientació i suport a l'aprenentatge, del qual la direcció també en forma part.

Alguns principis bàsics per a l'elaboració d'aquestes mesures inclusives són:

- Els projectes educatius que elaboren els centres han de ser prou flexibles per permetre concrecions individuals ajustades a les característiques, els ritmes de desenvolupament i aprenentatge i les singularitats de cada infant, per tal que es pugui complir el principi d'inclusió per a l'atenció a la diversitat.
- El centre ha d'aplicar les mesures necessàries perquè l'infant amb necessitats específiques de suport educatiu disposi dels mètodes, materials i entorns flexibles necessaris per assolir el màxim desenvolupament de les seves capacitats personals i els objectius del seu pla d'atenció personalitzat.
- Els infants en els quals es detecti alguna necessitat han de ser atesos des del primer moment amb les mesures oportunes per al seu desenvolupament òptim.

2.2. LA PREVENCIÓ I LA DETECCIÓ DE BARRERES PER A L'APRENENTATGE

Per a la inclusió educativa, cal que l'escoleta revisi la seva organització per evitar que es creïn barreres que impliquin una dificultat d'accés a l'aprenentatge dels alumnes.

Es tracta, així, d'eliminar els obstacles i facilitar que les escoles, tots els seus espais i les propostes que s'hi ofereixen siguin accessibles a tots els infants i que en puguin gaudir de manera normalitzada, còmoda, segura i eficient.

Revisar la seva organització vol dir també desplegar les mesures per a la prevenció i la detecció de barreres per a l'aprenentatge, i l'avaluació educativa i el suport als infants que, des d'una mirada inclusiva, formen un continu i van confluint per a l'atenció educativa personalitzada a tots els alumnes.

En tot cas, per a la prevenció i detecció d'aquestes barreres és important, amb caràcter general:

- Garantir relacions afectives de qualitat i un ambient protector i generador de benestar.
- Oferir als infants l'equilibri personal i la presència conscient dels adults que són necessaris per possibilitar l'escolta, la disponibilitat, la comprensió de les necessitats i el millor ajustament possible de les respostes educatives.
- Proporcionar un ambient amable i estimulador que faciliti l'activitat espontània i l'expressivitat de l'infant.
- Proporcionar la cura de la subjectivitat i benestar a tots els professionals educatius del centre i, en general, a tota la comunitat educativa en un entorn d'ajuda mútua i cooperació.

La prevenció

La prevenció està relacionada amb el fet de reduir barreres que limiten la presència, la participació i l'aprenentatge, i oferir, per tant, contextos inclusius que permetin:

- Garantir la qualitat de funcionament de l'escoleta en tots els processos, les dimensions i les funcions.
- Tenir cura de l'acollida dels infants i les seves famílies.

- Promoure l'equitat en l'accés i l'atenció continuada.
- Acompanyar les famílies en la criança i educació dels seus fills.
- Garantir la participació activa i democràtica de tots els membres de la comunitat educativa.
- Garantir la igualtat de gènere en tots els seus àmbits.
- Promoure activitats familiars d'oci sa dins l'àmbit escolar.

Des dels principis del DUA es proposa dotar l'educació amb mètodes, materials i entorns flexibles, de manera que tots els alumnes puguin accedir a l'aprenentatge.

Les mesures organitzatives i metodològiques estan reflectides en l'apartat 2.3 d'aquest document i àmpliament tractades en els capítols I i II del Model pedagògic, en els quals es presenten propostes per a un model inclusiu de qualitat a partir del qual es generen cultures, polítiques i pràctiques inclusives.

La detecció

La detecció de les necessitats educatives dels alumnes és un element imprescindible per oferir-los una atenció educativa que s'ajusti a les seves necessitats i els permeti assolir el màxim desenvolupament possible. El marc normatiu regulador del sistema educatiu es fa ressò de la importància de la detecció i atribueix a l'Administració educativa el deure d'establir els procediments i dotar de recursos per identificar de forma primerenca les necessitats educatives específiques de l'alumnat (article 73.2 de la LOE).

Aquesta detecció es du a terme a partir de l'observació de l'equip educatiu que atén l'infant, mitjançant un procés d'avaluació sistemàtic i personalitzat en un context educatiu i que ha de culminar, si escau, amb l'avaluació psicopedagògica que elabora l'EAP de referència del centre.

En qualsevol cas, aquest procés, que inclou la detecció de necessitats, així com les posteriors mesures organitzatives i metodològiques, ha de comptar amb la col·laboració de la família, que n'ha de ser informada i hi ha d'estar acompanyada.

Si escau, s'iniciarà un seguiment continuat de l'alumne, i en el cas que les mesures anteriors no es considerin suficients, s'elaborarà de manera simultània un pla educatiu personalitzat (PEP), que és una eina per a la planificació de mesures, actuacions i suports per donar resposta a situacions singulars. Aquest pla està alineat amb el DUA i es concreta respecte a les capacitats o competències bàsiques del cicle durant un període de temps determinat.

L'elaboren de manera conjunta el tutor de l'infant i l'especialista de l'EAP de referència del centre. En el primer cicle d'educació infantil és imprescindible que l'acompanyament a la família es tenguin present en aquest pla.

ALGUNES IDEES PER A LA PRÀCTICA:

- Elaborar protocols de detecció amb l'assessorament i participació de l'EAP.
- Evitar les etiquetes per definir els alumnes i organitzar els espais adients per parlar del que necessiten per al seu desenvolupament i fer tot el possible per dur-ho a terme quan ells no hi són presents.
- Organitzar l'atenció de tot l'alumnat de manera inclusiva, i evitar assignar els alumnes més vulnerables als membres de l'equip d'orientació i suport. És important la flexibilitat.
- Crear espais i temps per parlar amb l'equip educatiu de referència de tots els alumnes que s'atenen, especialment d'aquells més vulnerables.
- Afavorir una tasca coordinada amb els professionals de l'EAP que són referents al centre, organitzant formacions i tasques d'innovació en què participin.
- Afavorir el treball en xarxa dels diferents serveis que intervenen al centre, coordinant-lo i organitzant-lo sempre que sigui possible.

2.3. LES MESURES METODOLÒGIQUES I ORGANITZATIVES

Les mesures i estratègies metodològiques i organitzatives són mesures relacionades amb els principis des dels quals es dissenyen les situacions d'aprenentatge perquè facilitin el desenvolupament i l'aprenentatge de tots els alumnes.

2.3.1. PRINCIPIS METODOLÒGICS

En el primer cycle d'educació infantil el procés d'ensenyament i aprenentatge es basa en l'adquisició de les capacitats i les competències necessàries per entendre el món i esdevenir persones capaces d'intervenir de forma activa i crítica en la societat plural, diversa i en canvi continu en la qual vivim.

Al llarg de l'etapa d'educació infantil, caldrà afavorir el desenvolupament de les capacitats motrius, cognitives, creatives, emocionals i d'equilibri personal, relacionals, i d'inserció i actuació social, així com de cura, respecte i protecció del medi ambient, amb l'objectiu d'educar per viure i convida en el món actual.

S'han de tenir en consideració les característiques específiques de desenvolupament dels infants de zero a tres anys, atès que el seu procés és de canvis constants i continus, que demanen de l'equip educatiu una atenció continuada i diversificada en funció de cadascun dels moments evolutius en què es troben. Vol dir, de manera més concreta, que, per exemple, en una situació d'aprenentatge dissenyada per al grup de nadons s'hauran d'aplicar estratègies i pràctiques diferents a les situacions que es planifiquin i proposin per a cadascun dels grups d'edats posteriors.

En aquesta etapa, la seguretat, l'atenció i l'estimulació des d'una base afectiva són condicions indispensables per a l'aprenentatge. La qualitat del procés d'ensenyament-aprenentatge passa per la qualitat de les relacions que s'hi estableixen.

L'enfocament didàctic de les activitats que es proposen a l'escoleta ha de ser contextualitzat i globalitzat, per tal que els nous coneixements siguin funcionals i aplicables, sempre respectant la diversitat. Això implica una programació flexible que es fonamenti en la gestió de les vivències, experiències, interessos, coneixements i ritmes dels infants, i doni cabuda als esdeveniments espontanis.

ALGUNES IDEES PER A LA PRÀCTICA:

- Oferir un reconeixement al llarg de la jornada dels reptes que cada infant va assolint, per petits que puguin semblar, intentant fer esment de tots els infants: petits èxits fan arribar a grans metes.
- Dedicar cada dia un joc de falda, una cançó, un massatge, una abraçada, un temps individual a cada infant.
- Fer les petites reparacions d'objectes, jocs, contes... amb la participació dels infants, així els oferim la possibilitat de reparar allò que s'ha malmès a la vegada que exercitem la cura del que és comunitari.
- Convidar els infants a recollir: l'educador se situa al costat de la cistella de construccions mentre els infants les van portant, o dona materials a cada infant perquè siguin ells qui els classifiquin...
- Aprofitar els moments de rotllana o de presentació d'alguna proposta per recordar les normes i els límits establerts amb el grup.
- Alternar moments de joc motriu i lliure amb altres propostes més tranquil·les.
- Sortir a l'espai exterior cada dia i aprofitar aquest espai per presentar-hi propostes de contacte amb la natura: contar un conte davall dels arbres, observar els detalls de l'entorn, oferir propostes d'experimentació i manipulació dels elements naturals que hi trobam...
- Deixar temps perquè els infants aconseguixin els seus objectius, i intervenir-hi sempre que és necessari per a la seva seguretat.
- Procurar que, davant d'una proposta organitzada, les consignes siguin poques i ben explicades i, sobretot, assumibles pels infants.
- Planificar les festes i celebracions pensant en els infants: les gaudiran? com presentar-les perquè siguin del seu interès?...

2.3.1.1. INFANT I VIDA QUOTIDIANA

La vida quotidiana ha de constituir l'eix vertebrador de l'activitat a les escoles: comparteix el seu valor educatiu amb el joc i l'experimentació.

En tots aquests eixos cal respectar l'activitat natural de l'infant, al temps que es fomenten el joc autònom lliure i la llibertat de moviment.

L'estona del berenar, el temps de descans, la higiene personal... Tots els moments de la jornada a l'escoleta tenen caràcter educatiu i necessiten una planificació acurada que faciliti als infants la participació i l'autonomia alhora.

La repetició de les rutines quotidianes esdevé clau per poder crear moments privilegiats de cura i relació entre l'infant i l'adult que li proporcionen seguretat, ja que permet a l'infant anticipar-les. La repetició quotidiana cuidada d'aquests moments és una de les fonts més importants per conèixer a cada infant i, per tant, ajustar i adaptar la intervenció de l'adult de manera personalitzada.

2.3.1.2. INFANT I JOC

El joc és innat en els infants i és una activitat privilegiada per al desplegament de les seves capacitats. L'activitat lúdica forma part de la cultura pròpia dels infants, té un caràcter motivador i ofereix possibilitats d'establir relacions significatives. El joc és fonamental per al seu creixement físic, afectiu, intel·lectual i social i ha d'adoptar un enfocament d'igualtat de gènere. Per tant, s'han de proporcionar als infants una oferta variada i planificada d'oportunitats, materials adaptats als diferents moments madurats i espais de joc (sensorial, heurístic, reglat, presimbòlic, de taula...), així com de models i materials d'informació, representació i experimentació.

A la vegada que el joc permet l'exploració i experimentació amb materials i objectes, ofereix la possibilitat d'explorar i experimentar amb el seu propi cos en l'espai físic, i afavorir així el desenvolupament motriu i dels sistemes sensorials. Una de les primeres habilitats que han d'assolir els infants és el control postural i l'equilibri. Quan l'infant ha pogut anar integrant aquests aspectes, adquireix un sentiment de seguretat i estabilitat física que es transfereix també en forma de seguretat emocional.

2.3.1.3. INFANT I NOVES TECNOLOGIES

Davant els possibles riscos d'addiccions o de dificultats en el desenvolupament, com són la manca d'atenció o la baixa tolerància a la frustració que genera un ús excessiu de les eines digitals, l'escola infantil ha de ser model de bones pràctiques i acompanyar les famílies en aquesta qüestió.

En el Decret 30/2022 s'assenyala que en aquestes edats primerenques, i especialment en el primer cicle, s'han d'afavorir les activitats necessàries per a un desenvolupament òptim i l'ús de pantalles i mitjans digitals s'ha de retardar i, en tot cas, introduir-se de manera progressiva en el segon cicle.

En aquest sentit, cal que l'equip educatiu es formi al voltant d'aquests continguts i hi reflexioni, des d'una base sòlida i fonamentada, i que acordi una normativa de centre, tant pel que fa a l'ús personal com al didàctic d'aquests dispositius dins de l'horari lectiu. Aquests acords seran recollits en les normes d'organització, funcionament i convivència del centre. La formació també ha de servir per poder acompanyar i orientar les famílies per a un bon ús d'aquests dispositius en la primera infància.

2.3.1.4. INFANT, LLENGUATGE I COMUNICACIÓ

La necessitat de comunicar és innata i comunicar-se dona accés a conèixer, interpretar i comprendre el món que ens envolta. La comunicació té, per tant, una enorme transcendència en el desenvolupament de l'infant.

Des dels primers mesos de vida, l'infant comença a discriminar els diferents sons de la parla i identifica els sons amb objectes, moments, situacions, sentiments...

El llenguatge i la comunicació es desenvolupen així com sorgeix l'intent de l'infant per comunicar-se en situacions significatives. És d'aquesta manera com els infants adquireixen el llenguatge: comunicant-se amb propòsits i necessitats reals i amb persones sensibles i atentes.

Des del primer moment, l'infant necessita un adult amorós que atengui l'expressió de les seves necessitats. Quan descobreix la capacitat d'interactuar i captar la seva atenció, creix en ell el desig de comunicar-se a partir d'emissions sonores i gestos.

Per descobrir i construir la parla i el llenguatge, l'infant necessita participar en un entorn que sigui ric en l'ús de les diferents funcions i situacions comunicatives i que l'acompanyi en la construcció dels lligams entre acció, representació i simbolització.

Aquest entorn ric també l'afavoreixen les escoles, que funcionen com a vertaderes comunitats per a la comunicació i el diàleg, on és imprescindible que els adults cuidin la seva capacitat comunicativa des d'una actitud corporal disponible, una veu que l'embolcalla i una mirada atenta i present com a eixos per afavorir l'escolta i el diàleg.

L'adult ha d'esdevenir un referent lingüístic per a l'infant i ha de vetlar i acompanyar per al desenvolupament d'aquesta capacitat.

El pensament es construeix a partir del llenguatge, ja que amb aquest es codifica la realitat i l'experiència i és per la transcendència que tindrà aquest aprenentatge per a la vida posterior que, tot i que el llenguatge s'adquireix d'una manera natural, és imprescindible que es proporcionin estratègies per desenvolupar-lo d'una manera rica i diversa.

ALGUNES IDEES PER A LA PRÀCTICA:

- Donar temps a l'infant per expressar-se i també perquè pugui imitar la producció de l'adult.
- Descriure situacions en lloc d'emetre judicis i utilitzar recursos com ara substituir «ho has fet molt bé» per «ho has aconseguit tot sol».
- Parlar a l'infant posant-se a la seva alçada, amb una actitud propera, i acostar-nos-hi quan ens interessi comunicar-nos-hi. La distància fa utilitzar un to excessivament elevat i molest per a un ambient d'aula que hauria de transmetre calma.
- Cantar, ballar, escoltar música...
- Oferir a l'infant un lèxic ric, utilitzant les paraules exactes per als enunciats que es volen comunicar i una articulació clara amb un to suau, però segur.
- Evitar l'excés d'estímuls sonors i visuals...
- Emprar la mirada, el gest i la paraula per ajudar a marcar els torns d'intervenció en la conversa.
- Fer pauses i silencis com a estratègies per captar l'atenció.
- Acompanyar el llenguatge verbal amb suports visuals.
- Verbalitzar l'«ara» i el «després» per anar interioritzant la vivència del present i anticipar situacions de manera cronològicament ordenada.
- Reforçar positivament les expressions que s'esforça a produir per comunicar-se.

2.3.2. ELEMENTS ORGANITZATIUS

L'escola transmet amb la seva organització la importància que dona al benestar de tota la comunitat educativa. Per aquesta raó, el disseny de l'entorn ha d'atendre i respectar els diferents ritmes mitjançant l'oferiment de propostes, materials i temps adequats al seu moment evolutiu, necessitats bàsiques i interessos, i garantir també les mesures de seguretat i higiene. S'ha de tenir en compte que aquest disseny generarà uns agrupaments i relacions que s'han de cuidar especialment, ja que són, generalment, els primers espais de socialització entre iguals i de les primeres amistats.

Pel que fa a l'organització dels espais, materials, temps i agrupaments, s'ha de tenir en compte que han de cobrir les necessitats bàsiques (el descans, l'alimentació, la higiene, l'activitat motriu i l'autonomia), que són els eixos vertebradors per al benestar físic i emocional de l'educació en el primer cicle. Partint de la idea que tots els espais i moments de l'escola són educatius, l'organització d'aquests és responsabilitat de tot l'equip educatiu per tal que l'infant es trobi en un entorn acollidor i ajustat a les seves necessitats. La manera com es viu i es pensa l'espai i el temps revela la imatge d'infant que té un centre.

Aquesta organització dels espais, els materials, els temps i els agrupaments que són els que faciliten l'aprenentatge per a tots els alumnes, s'han d'alinear a partir dels tres principis del DUA perquè realment siguin facilitadors de l'aprenentatge:

- El de proporcionar múltiples formes de representació de la informació i els continguts que té a veure amb les xarxes de reconeixement relacionades amb què aprenem.
- El de proporcionar múltiples formes d'expressió de l'aprenentatge que té a veure amb les xarxes estratègiques relacionades amb com aprenem.
- El de proporcionar múltiples formes d'implicació que té a veure amb les xarxes afectives relacionades amb per què aprenem.

En el primer cicle, aquests tres principis impliquen dissenyar mètodes, materials i entorns flexibles, però també tenir en compte els suports que s'utilitzaran per presentar-los i com revestir-los amb un ambient i una actitud de l'adult que els acompanyi adequadament.

ALGUNES IDEES PER A LA PRÀCTICA:

- Oferir diferents tipus de materials, tant estructurats com no estructurats, especialment materials naturals.
- Presentar les propostes de diferents maneres i amb diferents suports (visual, sonor...).
- Recordar allò que s'ha fet amb objectes, fotografies, parlant-ne...
- Respectar els interessos i preferències de l'infant: amb què juga, amb qui, com...
- L'adult ha de mostrar una actitud positiva i una escolta activa.
- Valorar que es variïn les propostes quan els infants deixen de mostrar-hi interès.

2.3.2.1. EL TEMPS

L'organització del temps juga un paper fonamental en aquestes edats per trobar l'equilibri entre l'ambient tranquil i altres activitats que demanen més acció, sempre intentant respectar els ritmes individuals dels infants i el pas gradual d'una activitat a una altra.

Viure el temps de manera flexible, sense presses, adaptat a les necessitats reals dels infants, amb consciència del sentit d'allò que es fa, permetrà que centrem la mirada en l'infant, i prioritzar la qualitat a la quantitat i el procés al resultat.

2.3.2.2. ELS ESPAIS

L'espai que convida a interactuar, a relacionar-se i a explorar amb llibertat permet a l'infant construir una pròpia imatge d'infant competent i autònom. S'han de pensar els espais de manera que generin múltiples possibilitats d'aprenentatge i diferents tipus de relacions; espais que siguin segurs, amables, interessants i estètics, en definitiva, que provoquin el benestar de qui l'habita.

L'escola ha de ser un espai obert a l'exterior, transparent i accessible a les famílies i al seu entorn. Ha de tenir caràcter flexible per donar resposta a les canviants necessitats dels infants. La particularitat de cada centre i la creativitat de cada equip docent faran que cada escola sigui única, amb identitat pròpia.

Els espais i les propostes han de propiciar diferents tipus d'agrupaments, que permetin combinar moments de concentració més individual amb d'altres d'expansió i gran moviment.

S'ha de potenciar la vida de l'escoleta en els espais exteriors, i aquests hauran de mantenir una continuïtat i coherència amb el projecte educatiu del centre.

Aquests espais s'han d'entendre com un espai educatiu més que requereix la presència de l'adult i com un laboratori d'experiències en el qual s'han de cuidar les propostes i els materials per a l'aprenentatge.

Aquest espai exterior ha de ser tan natural com sigui possible, un indret viu, amb vegetació, amb diferents tipus de terra, de relleus i desnivells, que permeti crear i preveure zones que afavoreixin el joc, la descoberta i el contacte directe amb la natura.

Els espais exteriors són també territoris d'intercanvi social que permeten les relacions entre diferents grups d'infants. Se n'ha de prioritzar l'ús com a criteri de qualitat de l'escoleta. Si l'escoleta no disposa d'espais naturals i d'exterior en el propi recinte, és convenient comptar amb els parcs o zones verdes més properes.

L'escoleta ha d'esdevenir com una segona casa per als infants, i perquè els sigui una experiència agradable s'ha de cuidar l'estètica i l'ordre de l'aula i del centre en general. Els infants s'han de sentir com a casa, els hem de fer participants de l'organització dels espais i materials de l'aula i tenir cura d'aquests.

Són moltes les metodologies pedagògiques que s'apliquen dins els centres educatius de primer cicle. Totes faciliten entorns d'aprenentatge i de cura per al benestar i s'han de tenir com a referència a l'hora de dissenyar i organitzar els espais d'acord amb la identitat pedagògica del centre reflectida en el PEC. Totes aquestes metodologies i referents s'han d'atenir als criteris pedagògics que contempla la normativa curricular i el seu desplegament.

2.3.2.3. ELS MATERIALS

Els materials, organitzats dins un espai i un temps, han de tenir un sentit i una orientació per fomentar l'interès i l'aprenentatge. Aquesta organització ha de ser resultat d'una reflexió prèvia que ha de respondre a la intenció de l'adult de satisfer les necessitats

de descobriment de cada infant, de plantejar reptes o de provocar la curiositat per aprendre, tenint en compte el moment evolutiu en què cadascun es troba.

Al mateix temps, la tria que es fa dels materials, considerant les possibles combinacions d'aquests, la disposició o la mateixa presentació, mostren també una direcció que orienta cap a un tipus de joc o un altre: sensorial, heurístic, simbòlic...

La proposta ha de preveure que es proporcioni una quantitat de material equilibrada al nombre d'infants del grup i que sigui suficient per evitar conflictes. La combinació dels diferents materials ha d'oferir riquesa de possibilitats, així com certa complexitat.

Per altra banda, moltes vegades els infants van més enllà de les propostes i ens sorprenen. Aquest fet posa a prova la capacitat de reacció dels educadors, i permet reflexionar novament sobre com ajustar la pràctica a les necessitats imprevistes. És d'aquesta manera que l'observació sistemàtica de les accions que repeteixen els infants ens donaran pistes per dissenyar l'aula amb una bona selecció de materials i propostes adequades.

A l'hora de triar materials és convenient tenir en compte les seves qualitats (quina informació aporten), el seu origen (naturals, de rebuig, quotidians...) i les possibilitats que proporcionen. S'han d'adequar al nivell evolutiu de l'infant (polisensorials, heurístics, simbòlics...) i facilitar diferents tipus de joc (joc paral·lel, d'imitació, col·laboratiu...).

Han de ser segurs i trobar-se en bon estat d'ús, i també han de ser agradables a la vista i estar distribuïts en diferents punts focals, per tal de generar curiositat i que convidin a jugar, a compartir, a comunicar-se amb els altres, a entrar en relació, però també permetre atendre la necessitat d'intimitat i repòs (com un racó càlid i tou equipat amb un matalàs o catifa, coixins, un ninot de drap o peluix...).

Es fa necessari que l'adult observi l'ús del material per part de l'infant quan hi juga i que acompanyi el seu recorregut exploratori i manipulatiu, i mantengui el material organitzat i ordenat. L'ordre dels materials dins l'espai oferirà també ordre en la seva acció i afavorirà un ambient estructurat. De manera general, s'ha de vetlar perquè l'espai d'aula i els espais comuns del centre es mantinguin en ordre i estèticament cuidats.

Així mateix, s'ha de procurar la higiene dels materials prenent en consideració l'etapa evolutiva dels infants del grup i l'ús que en fan, especialment en la fase d'exploració oral.

2.3.2.4. ELS AGRUPAMENTS

Cal tenir en compte que les diferents propostes que s'ofereixen generen distintes i variades formes d'agrupament espontani dels infants. En ocasions, aquests agrupaments poden ser a proposta de l'adult i referir-se a com distribueix i organitza dins els espais aquestes propostes i els diversos materials per a les activitats, tant si és dins la mateixa aula del grup com en una altra aula o un espai comú del centre.

A l'hora de dissenyar les propostes per afavorir aquest agrupaments, en els infants d'aquestes edats primerenques convé tenir en compte:

- El desenvolupament dels infants i els vincles establerts.
- En el cas de proposar-los un canvi d'adult de referència per acompanyar una activitat concreta, s'ha de pensar si estan preparats per separar-se del tutor, com a figura estable de referència, o si estan preparats per explorar i poder canviar d'espais amb autonomia. En tot cas, s'ha de permetre que siguin els infants mateixos els que triïn i puguin optar a l'activitat que prefereixin.

Hi ha d'haver referents clars i estables per a tots els infants i de manera especial per als infants que inicien la seva escolarització.

En tot cas, a l'hora de definir els agrupaments, és convenient procurar que siguin equilibrats partint de les característiques individuals de cada infant, per tal d'assegurar una atenció més personalitzada a tots els alumnes.

ALGUNES IDEES PER A LA PRÀCTICA:

- Dedicar un temps breu previ a l'arribada dels infants per organitzar el dia i disposar-nos per a la tasca: preparar els materials, saludar els companys de l'equip, organitzar l'aula... per oferir, posteriorment i al llarg de la jornada, una presència, una seguretat i una referència estables als infants.
- Si l'adult seu cada dia al mateix lloc i amb postura de disponibilitat es mostra accessible als infants i els ofereix seguretat. A la vegada, una bona tria d'ubicació permet observar tots els infants i la seva activitat en tots els espais de l'aula des d'una mirada perifèrica.
- Programar les propostes i les rutines amb temps, per permetre un ambient d'aula que flueixi d'una activitat a una altra. Per exemple, per anar al pati primer s'han de mirar els bolquers, revisar que es du la roba adequada i tot el que es necessita: sabates, abrics... Aquest temps de dedicació calmada ofereix qualitat educativa.
- Tenir programades les diferents propostes del mes amb una selecció elaborada de materials.
- Vestir amb roba còmoda, de cotó, de colors neutres i calçat còmode, facilitarà a l'educador la seva tasca i la llibertat de moviments i afavorirà el seu benestar.
- Cuidar l'estètica i l'ordre de les propostes de joc lliure i autònom, però també de les rutines quotidianes i com es presenten cadascun d'aquests moments i els utensilis que es necessiten. La distribució i organització del que necessita ha de permetre actuar amb rapidesa per oferir més temps i gestos calms a l'hora de cuidar l'infant.
- Aprofitar els moments de rotllana o de presentació d'alguna proposta per recordar les normes i els límits establerts a l'aula.

2.3.3. EXCEPCIONALITATS DERIVADES DE SITUACIONS ESPECIALS I D'EMERGÈNCIA

En previsió de situacions excepcionals, com ara emergències sanitàries, cal preveure els ajustaments metodològics que caldrà dur a terme per tal de prendre les mesures necessàries adaptades als protocols que es determinin. Ja es disposa de documents elaborats específicament per donar resposta a situacions amb aquest caràcter excepcional.

Són moments en què els adults de la comunitat educativa s'han de reorganitzar amb caràcter urgent per seguir donant l'atenció educativa que els infants i les famílies necessiten habitualment. A més, s'hi afegeixen les necessitats sorgides en aquestes circumstàncies excepcionals, que poden donar lloc a situacions de vulnerabilitat socioeconòmica dins el context familiar que s'hauran d'atendre especialment. El tutor i el personal de l'equip d'orientació i de suport són els qui, amb caràcter preferent, actuaran de pont entre família i escola per poder acompanyar les famílies en les necessitats que sorgeixin.

3. ALGUNES REFLEXIONS ENTORN DE L'AVALUACIÓ I LA DOCUMENTACIÓ PEDAGÒGICA DELS PROCESSOS EDUCATIU

3.1. CARACTERÍSTIQUES DE L'AVALUACIÓ EN LA PRIMERA INFÀNCIA

L'avaluació és un procés que ha de considerar-se com a part integrant de les activitats educatives. Les eines fonamentals per dur a terme l'avaluació en el primer cicle d'educació infantil són l'observació i la documentació pedagògica, en tant que permeten a l'equip educatiu disposar d'informació per analitzar els comportaments i les actuacions dels infants.

Com s'assenyala en el Decret 30/2022, l'avaluació és responsabilitat del tutor. És la persona encarregada de recollir i registrar les informacions aportades per l'equip docent, a més de coordinar les actuacions i decisions relatives al procés d'avaluació dels alumnes amb el suport, si escau, dels serveis d'orientació corresponents. Així doncs, tot i ser el responsable final, la seva funció es desenvolupa mitjançant la coordinació amb l'equip educatiu que atén el grup d'infants.

L'observació i la documentació pedagògica permeten reconstruir l'experiència educativa i fer visibles els processos evolutius dels infants i la relació que mantenen amb els altres i la seva activitat, així com també certs aspectes de la vida quotidiana que ajudaran l'equip educatiu a ajustar la pràctica educativa.

Amb el Decret 30/2022 s'actualitzen el currículum i l'avaluació de l'educació infantil i, conseqüentment, es deroga el Decret 67/2008, de 6 de juny, pel qual s'estableix l'ordenació general dels ensenyaments de l'educació infantil, l'educació primària i l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears; el Decret 71/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació infantil a les Illes Balears, i l'Ordre de la consellera d'Educació i Cultura, de 2 de febrer de 2009, sobre l'avaluació de l'aprenentatge de l'alumnat d'educació infantil a les Illes Balears (BOIB núm. 20, de 7 de febrer). En els articles 16, 17 i 18 s'especifiquen les característiques de l'avaluació, quan s'ha de realitzar, qui n'és el responsable i com i quan s'ha de dur a terme. En l'annex 2 del mateix Decret, s'expressen els criteris d'avaluació que s'estableixen per a cada cicle en cada una de les àrees que, en el cas del primer cicle d'educació infantil, tenen caràcter orientatiu.

3.2. PER QUÈ AVALUAR?

La tasca avaluadora en el primer cicle d'educació infantil té dos objectius fonamentals: valorar el progrés individual de cada infant i comprovar l'adequació de la proposta educativa per poder-la ajustar a les seves característiques. Tot i així, alhora que s'observa i es valora l'infant de manera individual, s'ha de fer una mirada panoràmica de les dinàmiques de funcionament grupals. Com a éssers socials, es necessita que l'ambient de l'aula s'adeqüi a les necessitats del grup per generar entorns que fomentin i facilitin l'aprenentatge des del benestar de cadascun dels infants i també de tots i cadascun d'aquests.

Els dos objectius esmentats anteriorment impliquen:

- Entendre millor com es desenvolupen i aprenen els infants.
- Saber en quin moment del procés de desenvolupament es troba cada infant i quin tipus d'estímuls els hem de proporcionar.
- Compartir la informació referent a cada infant amb la seva família i amb els altres educadors o professionals, per garantir que el tracte, l'atenció i els estímuls que reben des de diferents àmbits són coherents i ajustats a les seves característiques i possibilitats.
- Reflexionar sobre la pròpia pràctica de l'equip educatiu a partir de l'observació i la documentació, per fer créixer el projecte de centre comptant amb la participació dels adults de la comunitat educativa.

3.3. COM HA DE SER L'AVALUACIÓ. CARACTERÍSTIQUES I PRINCIPIS ORIENTADORS

L'avaluació ha de ser coherent amb el currículum, de manera que al final de cicle, els criteris d'avaluació s'han de correspondre amb el nivell d'adquisició de les competències específiques de cada àrea i els sabers bàsics vinculants a cadascuna de les àrees. S'ha de tenir en compte que aquestes àrees s'han de tractar de manera globalitzada. A tal efecte, cada centre haurà de seqüenciar els criteris d'avaluació de les competències específiques i els sabers bàsics que s'hi relacionen i, en coherència amb aquesta seqüenciació, s'hauran de dissenyar els apartats d'avaluació tant de les situacions d'aprenentatge com de les programacions d'aula. L'avaluació forma part de la tasca quotidiana de l'equip educatiu. Ha d'estar integrada i contextualitzada en la dinàmica habitual de l'aula i en la seva quotidianitat i rutines, en un ambient lúdic i dinàmic. L'avaluació conté múltiples finalitats i recull observacions i registres des d'una mirada globalitzada de l'infant i de les seves accions.

En l'avaluació s'han de tenir presents els aspectes següents:

- És important que se centri en les capacitats i els progressos. És en aquest sentit que l'avaluació es fa en positiu, partint sempre de les competències dels infants per accedir als aprenentatges de manera progressiva. Ha de possibilitar el coneixement de les condicions inicials de cada infant, dels progressos que va efectuant en el seu desenvolupament i el grau d'assoliment de les competències específiques.
- A l'aula, el tutor, de manera coordinada amb l'equip educatiu que atén el grup, ha de conèixer i respectar els ritmes de tots els infants, ja que cada un té uns trets diferencials i una singularitat que convé atendre de forma positiva.
- La informació per a l'avaluació s'obté de l'observació de l'infant en les diferents situacions d'aprenentatge de manera contínua i sistemàtica, bé sigui en les situacions de vida quotidiana i rutines, com en les situacions de joc. És rellevant que la informació recopilada s'ajusti als aspectes que interessa recollir sobre el desenvolupament de l'infant i pugui orientar les mesures per facilitar-li els processos d'aprenentatge en funció de les seves característiques individuals.

— Se centra en els processos d'aprenentatge de cada infant que s'observen en les preferències en l'estil d'aprenentatge, així com en el seu complex procés de pensament i de desenvolupament de les capacitats i estratègies per a la resolució de tasques i reptes. Aquestes observacions es recullen de manera qualitativa i processual, i faciliten, d'aquesta manera, una avaluació formativa.

— El fet avaluador ha de transcendir i tenir repercussions en la pràctica educativa del centre, i ajudar l'equip educatiu a adaptar les situacions d'aprenentatge i les programacions a les característiques individuals dels infants i als trets del seu grup. També ha de fomentar la revisió dels criteris d'intervenció amb els infants, les metodologies i estratègies que s'hi utilitzen, així com les dinàmiques d'aprenentatge generades.

— Ha d'esdevenir una tasca participativa i participada, que es plantegi com un enriquiment col·lectiu, en què s'impliquen tots els membres de la comunitat educativa. L'observació compartida per tot l'equip educatiu que intervé en el grup condueix a l'intercanvi d'observacions i, per tant, a recollir diferents perspectives i fer una anàlisi més objectiva.

— La pedagogia de l'escolta i de l'observació planificada aporta eines per a l'avaluació del desenvolupament de l'infant a través de l'exposició del procés i el resultat, de les seves accions, conquestes i aprenentatges.

— A partir de l'avaluació contínua es generen els informes, en què es recullen les observacions sobre els infants en les diferents situacions d'aprenentatge i que es comparteixen amb les famílies durant el temps individualitzat d'entrevista amb cadascuna d'elles. També en l'avaluació és important el contacte amb les famílies, tant pel que fa a la recollida d'informació que pugui ser significativa per a la interpretació de dades com per informar-los i fer-los partícips del desenvolupament i del procés que segueix l'infant en l'àmbit escolar.

— Com a eina de reflexió i debat en el si de l'equip educatiu, és també un instrument d'anàlisi i revisió de la pròpia pràctica que ajuda a revisar les propostes i materials, i a ajustar-ne i millorar les intervencions.

3.4. QUÈ AVALUAR?

S'avaluen els aspectes generals que es poden observar del progrés de l'infant organitzats a partir dels aprenentatges funcionals, significatius i valuosos que ha d'anar adquirint al llarg del primer cicle d'educació infantil. S'han d'observar tots aquells elements que apareixen com a criteris d'avaluació i que s'aniran definint en cada apartat d'avaluació de les situacions d'aprenentatge i les programacions d'aula.

Entre d'altres ítems observables en aquestes edats primerenques, cal destacar: les diferents formes de comunicació; l'acció a l'hora de descobrir i experimentar; la curiositat i interès per avançar en el coneixement del món que l'envolta; el progrés en el moviment, l'equilibri i el domini del cos; el desenvolupament dels seus afectes i relacions, també de la seva autonomia i autoestima, i el creixement en l'expressió creativa.

3.5. ALGUNES CONSIDERACIONS SOBRE LA DOCUMENTACIÓ PEDAGÒGICA

La documentació té una funció clarament comunicativa i, a través de diferents fonts i formats, centra la mirada a fer visibles els processos educatius generals i concrets de la vida del centre. Davant la impossibilitat de poder-ho observar i documentar tot, cal fer un pla de documentació de centre per tal de seguir una mateixa línia, però, sobretot, per poder posar l'atenció i seleccionar els aspectes que l'equip educatiu hagi consensuat.

La documentació pedagògica és també un instrument d'avaluació.

Entenem la documentació pedagògica com el conjunt de documents (textos, fotografies, vídeos, àudios, paraules, productes gràfics o una composició d'aquests elements) que serveix per evidenciar els aprenentatges que es produeixen a l'escola i que, a més, és útil per argumentar, reflexionar i avaluar des de la mirada professional.

La documentació té, així, una base cognitiva que facilita i possibilita la reflexió i la millora de la pràctica docent. D'altra banda, la funció comunicativa de la documentació ens permet donar a conèixer i compartir amb l'equip i les famílies els aspectes pedagògics dels projecte de l'escola i/o els processos dels infants.

La documentació pedagògica ha d'anar dirigida a les famílies per donar informació sobre l'experiència educativa dels seus fills, així com donar transparència a la vida de l'escoleta. Si es documenta pensant en els infants, aquesta documentació els permet fer memòria del seu dia a dia al centre, així com reconèixer-hi la seva pròpia imatge. D'aquesta manera, esdevé un recurs cabdal per fomentar la seva autoestima en veure reflectits i publicats els resultats de les seves accions. És important que aquesta documentació estigui a l'abast dels infants i la puguin veure.

La documentació és també una eina de difusió del PEC cap a la resta de la comunitat educativa i de l'entorn social més proper.

A la vegada, la documentació, entesa com el recull i l'exposició planificada i sistemàtica de les produccions i paraules dels infants que mostra tant els processos com els resultats, permet la reflexió i el debat en el si de l'equip educatiu i esdevé un instrument d'anàlisi i revisió de la pròpia pràctica.

ALGUNES IDEES PER A LA PRÀCTICA:

- Elaborar un banc de models de registres per a l'observació i avaluació, que s'aniran concretant amb aquells paràmetres que interressi observar i avaluar.
- Usar «una petita llibreta de butxaca» per fer-hi anotacions dels detalls del dia a dia dels infants i que sigui com un diari d'aula.
- Planificar reunions amb els professionals referents del grup, coordinats pel tutor, per compartir observacions i registres.
- Organitzar observacions entre els membres del mateix equip educatiu, a part dels registres per a l'autoavaluació de la pròpia tasca educativa, per propiciar una mirada propera que aportï elements per a la reflexió personal i d'equip.
- Dedicar, en els informes, un apartat perquè les famílies hi aportin la seva avaluació sobre els seus fills, sobre la tasca del personal educatiu i sobre el centre. Se'ls pot facilitar que responguin mitjançant l'ús d'ítems concrets. També es pot registrar l'avaluació de les famílies a partir del que verbalitzin durant l'entrevista amb el tutor.
- És molt important transmetre en positiu les informacions que es comparteixen amb les famílies, destacar sempre els avenços que els infants van aconseguint i fer-ho amb una mirada respectuosa cap a la realitat de cadascuna de les famílies, amb un llenguatge amable i proper.
- Acabar els informes amb un agraïment a allò que l'infant ha aportat al tutor i al grup com a gest de reconeixement.

4. ELS PROFESSIONALS I LA MANERA D'ORGANITZAR-SE EN EL PRIMER CICLE D'EDUCACIÓ INFANTIL

Acompanyar els infants en les escoles d'educació infantil, avui, precisa un perfil d'alta complexitat i de gran responsabilitat. Requereix tenir competències culturals, pedagògiques, psicològiques, metodològiques i didàctiques, a més d'una sensibilitat oberta i una disposició personal madura i responsable cap a les relacions educatives amb els infants i les famílies. La formació permanent i el treball en equip, des d'uns plans de formació de centre definits i acordats, són pilars fonamentals per desenvolupar aquesta tasca.

4.1. L'EQUIP EDUCATIU DE L'ESCOLETA

L'equip educatiu és el responsable de l'educació dels infants i del bon funcionament del centre, ja que dissenya i gestiona l'organització de les propostes i del conjunt dels aspectes de gestió i pedagògics del centre. És dirigit i coordinat pel director i està format per tots els tutors de les aules i l'equip d'orientació i suport a l'aprenentatge del centre.

L'equip educatiu es reuneix a través del claustre, que s'organitza seguint la normativa vigent i és qui planifica i organitza l'ambient educatiu, i per a això facilita i promou vincles i relacions dins la comunitat educativa, entre adults i infants i entre aquests i l'entorn. És fonamental establir una relació cordial, basada en el respecte i la confiança, que es farà visible i revertirà en les relacions amb els infants i les famílies. A tal efecte, convé acordar una manera d'organitzar-se en què cada membre del claustre conegui les seves funcions i pugui assumir les responsabilitats que li corresponen.

L'equip educatiu ha d'esdevenir guia i acompanyant del procés de desenvolupament i d'aprenentatge de l'infant i oferir-li un entorn segur que afavoreixi l'atenció, la descoberta, la interacció i la creativitat. És qui facilita l'activitat dels infants a partir d'una actitud de confiança i suport a l'acció espontània, preveient i canalitzant situacions d'inquietud i també orientant l'activitat del grup d'infants, amb el reconeixement de la diversitat.

Així mateix, l'equip educatiu ha de facilitar l'acció de l'infant organitzant i seleccionant els materials més adients a les possibilitats i interessos dels infants, oferint nous elements i aportant nous recursos quan s'observa una pèrdua d'interès en el joc i, finalment, oferir l'ajuda necessària per resoldre dificultats, si cal, i, en definitiva, fer créixer l'activitat dels infants.

La seva intervenció variarà en funció de les diferents situacions: agrupant i disposant els materials de forma estratègica per promoure l'acció dels infants, mostrant interès, iniciant i/o participant en els seus diàlegs, o sorprenent-se de les seves descobertes. Ha de saber reorganitzar certes situacions amb rapidesa, però a la vegada mostrar calma en les seves accions, per tal de mantenir un ambient que afavoreixi la tranquil·litat en les relacions dins del grup.

La confiança dels adults en les competències dels infants els retorna una imatge positiva d'ells mateixos, els encoratja a seguir sent actius i n'afavoreix l'autonomia.

Algunes eines i estratègies de la seva acció educativa són:

- Facilitar que els infants prenguin les seves pròpies decisions, posin a prova els seus recursos, assaboreixin els seus èxits i progressin en la tolerància a la frustració.
- Intentar canalitzar els interessos dels infants, preveure i reconduir possibles conflictes i facilitar el desenvolupament d'estratègies per a l'autocontrol.
- Proporcionar proximitat o una mirada adequada quan els infants necessiten suport, ja que això pot ser suficient perquè sostinguin la seva activitat i aportar-los la seguretat necessària per continuar actius.
- Prestar atenció a les demandes d'ajuda dels infants, oferir-los l'acompanyament ajustat perquè puguin fer allò que sols no aconsegueixen fer i retornar-los el protagonisme tan aviat com sigui possible.

Tant les relacions que mantenen entre si el personal educador, com les que manté cada educador amb cadascuna de les famílies o les que manté el centre amb el conjunt de famílies esdevenen un model per als infants. Les actituds cooperatives i de col·laboració que mostrin els adults esdevindran valors que es transmetran als infants. És convenient que es promoguin dinàmiques per fomentar el benestar de l'equip i afavorir la inclusió i la participació de tots els membres.

En aquest sentit, és important l'acollida dels nous professionals per incloure'ls en el projecte educatiu, i facilitar-los les informacions més immediates, però també acompanyant-los de manera propera.

4.2. LA TUTORIA EN EL PRIMER CICLE

El tutor és la principal persona de referència afectiva i de seguretat de l'infant i de la seva família dins el centre educatiu.

L'acció tutorial que desenvolupa el tutor, de manera coordinada amb la resta d'equip que atén el grup d'alumnes, ha de procurar el desenvolupament integral de l'infant, fonamentalment a través del procés d'ensenyament i aprenentatge, a més de plantejar l'organització i funcionament de tota l'acció educativa que es du a terme per part de tots els agents implicats en el grup d'infants que tutoritza.

Ha de desenvolupar les seves funcions amb autonomia i de manera equànime i mostrar la capacitat de prendre decisions i ajustar les seves accions a les diferents situacions que sorgeixen a l'aula, tot aprofitant, alhora, els beneficis de l'espontaneïtat del moment.

Les seves funcions, que s'han de recollir en el pla d'orientació i acció tutorial, són, principalment: detectar i analitzar les barreres de l'aprenentatge del context d'aula per tal de planificar i organitzar les propostes per promoure el desenvolupament de les capacitats de tots els infants, acompanyar-los, i observar, documentar i, posteriorment, compartir la informació amb les famílies. És qui coordina dins el seu grup d'alumnes, el disseny, el desenvolupament i l'avaluació de les propostes curriculars per garantir la presència, la participació i l'aprenentatge.

4.3. EL PROFESSIONAL DE SUPORT

La figura del suport educatiu, +1, es configura a partir de la planificació conjunta de tot l'equip docent encarregat de dissenyar activitats de forma reflexiva, col·laborativa i adaptada al context, que es dirigeixen tant a donar resposta a les característiques comunes com a les individuals, amb la finalitat de millorar el funcionament escolar per a l'aprenentatge de tots els alumnes.

La presència del professional +1 a l'aula, actuant de manera coordinada amb el tutor, permet l'intercanvi de rols, així com organitzar diferents tipus d'agrupament per fomentar un ambient de calma i afavorir una comunicació i retroacció més personalitzada que propicia la seguretat i el benestar i permet una atenció i acompanyament als conflictes interpersonals. Facilita també l'observació i la documentació del dia a dia de l'aula i de cadascun dels infants.

Entre les seves funcions, i depenent del perfil professional d'aquesta figura de suport, es contempla també la de substituir els tutors per tal que aquests puguin dur a terme la seva funció tutorial amb les famílies o en cas d'absències. Esdevé, així, una figura cabdal per contribuir a l'estabilitat afectiva de l'infant i una segona persona de referència.

Les seves funcions han de partir d'un model de suport inclusiu i global, que s'haurà d'acordar en el claustre i que requerirà també la coordinació necessària amb el tutor del grup.

Cal vetlar perquè el nombre de persones que desenvolupen la seva tasca en un mateix grup sigui el menys nombrós possible i, així, afavorir la creació d'unes relacions estables i protegir l'infant i el grup de l'esforç d'adaptació extra que ha de fer si l'atenen moltes persones. D'aquesta manera s'afavoreix un ambient estable i amb poques interferències i canvis que poden provocar disruptions en el quefer quotidià. També es garanteix un vincle estable entre infant i adult o adults de referència i el respecte per les particularitats de cada infant, ja que es manté la continuïtat en l'atenció que es proporciona.

4.4. L'EQUIP D'ORIENTACIÓ I SUPORT A L'APRENTATGE

Aquest equip és l'encarregat de coordinar, liderar i organitzar les mesures d'inclusió del centre que posteriorment el claustre concretarà per a la planificació i desplegament del projecte educatiu.

El coordina el director del centre o persona en qui delegui i està format per les persones següents:

- El director.
- Els professionals del centre amb funcions de suport a l'aprenentatge, +1.
- Els professionals de l'EAP que atenen el centre educatiu.
- Altre personal que es consideri necessari segons el reglament d'organització i funcionament del centre.

Les seves funcions venen determinades pel ROC, entre les quals hi ha les d'organitzar i garantir la intervenció psicopedagògica i contribuir al desenvolupament de l'orientació educativa, així com per la normativa que sigui vigent.

Caldrà que es dissenyin i executin models organitzatius i metodològics flexibles i adaptats a les necessitats de tots els alumnes.

En el grup, les mesures que es proposin des de l'equip d'orientació i suport a l'aprenentatge per a tots els alumnes i, de manera específica, les mesures de suport que es proposin per als alumnes amb necessitats educatives de suport específic (NESE), seran coordinades i concretades pel tutor. Aquestes mesures de suport, així com les adaptacions curriculars pertinents dels alumnes amb NESE quedaran reflectides, si escau, en els seus plans educatius personalitzats, alineats amb el DUA.

També és necessari dur a terme tasques organitzatives per a la coordinació i col·laboració amb els serveis externs al centre (serveis socials, jutjats, educadors de carrer, mediadors...), com s'assenyala en l'apartat 4.7 d'aquestes orientacions.

4.5. LA DIRECCIÓ DEL CENTRE

El director és el professional, amb títol de mestre o equivalent, responsable de la coordinació i gestió del centre en tots els àmbits que fan referència a relacions institucionals, administració, recursos humans i materials i, especialment, al desenvolupament del projecte educatiu.

Dins els centres educatius de primer cicle d'educació infantil, aquest professional, a la vegada que desenvolupa les funcions pròpies de direcció, també du a terme les tasques de suport i quan és necessari, assumeix les de tutoria.

La normativa recull les tasques de la direcció, tot i que als centres educatius de primer cicle d'educació infantil convé que s'adaptin i concretin a les seves especificitats, en una planificació que orienti en el cas que aquestes funcions hagin de ser assumides, temporalment i amb motius justificats, per un altre membre de l'equip educatiu.

A més de les funcions de la direcció que s'especifiquen en l'article 27 del ROC, per als centres de primer cicle cal destacar de manera específica les funcions següents:

- Planificar, coordinar i avaluar la planificació anual i també, si escau, el pla de direcció del centre.
- Coordinar i organitzar els recursos humans i materials.
- Dinamitzar i coordinar els canals de comunicació que s'acordin entre l'escoleta i les famílies i/o les institucions.
- Coordinar la gestió documental del centre i, si és el cas, l'econòmica.
- Promoure la millora docent i la innovació pedagògica.
- Dinamitzar espais per a l'intercanvi i la reflexió.
- Planificar i dirigir els claustres.
- Fomentar la participació de tots els membres de la comunitat educativa, recollint-ne les propostes, donant forma als acords presos i vigilant perquè aquests siguin respectats.
- Fer la primera acollida a les famílies novingudes i acompanyar-

les en la tramitació per a la matriculació durant el període d'escolarització.

Les seves funcions requereixen d'unes qualitats professionals i personals que han de facilitar la seva tasca en benefici de tota la comunitat educativa, com són la claredat i l'assertivitat en la comunicació, així com atendre des de l'empatia totes les persones que atén l'escoleta. Disposarà també d'un temps per desenvolupar les tasques que li són pròpies, que ha de ser organitzat i acordat per l'equip educatiu segons la normativa vigent.

4.6. ALTRES PROFESSIONALS QUE TREBALLEN AL CENTRE

4.6.1. EQUIPS D'ATENCIÓ PRIMERENCA (EAP)

Són els serveis d'orientació educativa que depenen de la Conselleria d'Educació i Formació Professional i atenen els centres sostinguts total o parcialment amb fons públics que disposen només de l'etapa d'educació infantil. La seva funció és garantir l'orientació i el suport educatiu i facilitar l'organització d'una resposta educativa inclusiva.

Cal remarcar la necessària coordinació dins l'equip educatiu dels professionals propis del centre amb els professionals de l'EAP per a una atenció educativa inclusiva i de qualitat als infants del centre i les seves famílies.

Les seves tasques i funcions queden recollides en el Projecte d'ordre d'EAP i cada EAP les haurà d'acordar amb els centres que atenen.

4.6.2. PERSONAL DE SERVEIS DIVERSOS

El personal de neteja, de cuina, de manteniment, de jardineria... sigui personal propi del centre o extern, que treballa en tasques específiques, forma part del projecte educatiu. Ja sigui per la manera com interaccionen i es comuniquen amb els infants, per com organitzen la seva tasca, per com elaboren les seves produccions... la seva acció deixa també una empremta educativa que cal cuidar i tenir en compte en la planificació organitzativa i pedagògica.

4.7. PERSONAL I PROFESSIONALS EXTERNS AL CENTRE

Per a activitats amb infants i famílies, tant en horari lectiu com extraescolar, es pot comptar amb talleristes, practicants o professionals d'entitats socioculturals diverses que acompanyaran la

tasca de l'equip educatiu en propostes d'àmbits especialitzats, com poden ser el científic, l'artístic... Aquestes activitats s'inclouran en la programació general anual (PGA) i es valoraran en la memòria de final de curs.

Per atendre de manera inclusiva es fa necessària la coordinació amb serveis d'orientació educativa i psicopedagògica o d'altres àmbits, especialment si pertanyen a la mateixa localitat, com són: serveis socials, pediatria, altres professionals especialistes... Tant si aquestes coordinacions es duen a terme de manera regular i sistemàtica, cosa que resulta del tot recomanable, com si és de manera puntual, afavoreixen una atenció integral a l'infant i a les seves famílies, perquè redueixen el recorregut entre administracions diverses i els faciliten l'accés a tràmits i serveis relacionats amb l'escolarització dels seus fills.

Es podrà comptar també amb el voluntariat educatiu, el qual desenvoluparà les seves funcions, amb les característiques corresponents, en el marc normatiu de l'ordenament jurídic vigent.

ALGUNES IDEES PER A LA PRÀCTICA:

- Organitzar claustres pedagògics, en què es tracten diferents temàtiques per tal d'ajudar a millorar l'encaix de la nostra pràctica docent i la de tot el claustre.
- Elaborar un mapa per planificar la formació del centre. Si és possible, tot l'equip educatiu hi hauria de participar per tal de construir junts una mateixa mirada d'infant i de centre.
- Crear dinàmiques de suport entre companys. La tasca d'educar no és fàcil i moltes vegades necessitem el suport dels companys per compartir, millorar o avaluar la pràctica educativa pròpia. Dedicar quinze minuts del claustre a compartir preocupacions, angoixes i alegries ens pot ajudar a no trobar-nos sols, a sentir-nos acompanyats.
- Disposar d'una figura d'acompanyament per al personal educador que comença a treballar al centre pot ajudar a consolidar el claustre i l'equip. Aquestes funcions en algunes escoles són assumides per un company tutor.
- Crear xarxa entre els centres d'un mateix entorn o municipi també pot ajudar a no trobar-nos sols. Es poden realitzar petites jornades o trobades en les quals tractar i compartir temes concrets.
- Mirar-se amb bons ulls per propiciar que tots els professionals sentin que tenen un lloc dins l'equip.
- Organitzar dinàmiques d'acollida per als nous membres de l'equip i de comiat i per als qui han de marxar.
- Afavorir una mirada crítica, alhora que respectuosa, en el si de l'equip per revisar la pràctica educativa pròpia.

5. PARTICIPACIÓ DE LES FAMÍLIES ALS CENTRES DE PRIMER CICLE D'EDUCACIÓ INFANTIL

Actualment, els centres educatius de primer cicle, com també la resta de centres de tots els nivells i etapes educatives, són un reflex de la realitat social i donen cabuda a un ventall ampli d'estructures familiars. En conseqüència, cada alumne va acompanyat d'una realitat particular que l'equip educatiu ha de situar com a punt de partida i cal actuar fent de pont entre la realitat familiar i l'escolar. És des de la comprensió, el respecte i l'acceptació d'aquesta realitat que es podrà garantir que el bagatge de cada alumne sigui activat i reverteixi en un procés d'aprenentatge de cada infant i del seu grup.

Des d'aquesta realitat, es fa necessari comptar amb la participació de les famílies que ho volen, que han de ser presents en el dia a dia de les escoles, no només com a usuàries sinó com a agents actius, també dins l'àmbit escolar, en els processos educatius dels seus fills.

Cal consolidar, i en alguns casos, construir, un model col·laboratiu en el qual les famílies siguin protagonistes primeres de l'educació dels seus fills i copartípeps de l'equip educatiu i del procés d'aprenentatge i avaluació, ja que són les que coneixen millor l'infant i els agents principals de canvi en el seu desenvolupament.

La LOE, en la seva disposició final primera, indica els drets de les famílies, en què es destaca el de participar en el procés d'ensenyament i aprenentatge dels seus fills, a més a més de la participació en l'organització, funcionament, govern i avaluació del centre educatiu.

La Llei 1/2022, de 8 de març, d'educació de les Illes Balears (LEIB), determina, en l'article 68, l'exercici real i efectiu del dret a la participació de les famílies per donar suport a l'aprenentatge dels seus fills, així com els òrgans de participació en els quals tenen representació.

El Decret 30/2022 estableix, en l'article 22, la necessitat de les trobades amb les famílies i de les reunions informatives de grup i individuals i n'indica la freqüència. També concreta els canals de transmissió de la informació cap a les famílies, que seran d'un mínim de dos informes escrits per a cada infant i curs escolar.

Cada centre haurà de concretar i aprovar, seguint la normativa vigent, l'organització de la participació de tots els membres de la

comunitat educativa en les normes d'organització, funcionament i convivència del centre.

5.1. L'EQUIP EDUCATIU I LA PARTICIPACIÓ DE LES FAMÍLIES

Quan es parla de famílies, es fa referència a la figura del pare, mare o tutors i tutores legals. L'equip educatiu del centre ha d'actuar amb ells des de la presència, experiència i qualitat professional que els ofereixen garantia de seguretat i tranquil·litat.

La LOE defineix, en l'article 118.4, la col·laboració efectiva entre la família i l'escola en termes de corresponsabilitat en l'educació dels seus fills.

En l'annex III del Decret 30/2022, s'inclou la participació de les famílies per dur a terme les propostes d'activitats concretes que es derivin del disseny de les situacions d'aprenentatge.

Es té present, així, la participació de les famílies en la vida del centre i de l'aula, com a membres dels òrgans de participació i com a col·laboradors en les activitats que es proposen en les programacions d'aula.

5.2. DIFERENTS CONTEXTOS DE PARTICIPACIÓ DE LES FAMÍLIES

Els centres educatius han de comptar amb la participació de les famílies en els diferents contextos, els quals s'han d'organitzar i recollir en el PEC.

Contextos de participació individual

Es tracta d'aquella participació que fomenta una vinculació directa i estreta entre família i tutor: trobades de principi de curs, entrevistes família-tutor, converses informals i espontànies a les entrades o sortides, trobades específiques per a l'acompanyament durant el procés d'acollida o de transició.

Les relacions entre la família i l'escola s'han d'establir en termes de participació i també de cooperació. La comunicació fluida i l'intercanvi habitual d'informació entre família i escola són fonamentals, com també ho és la necessitat de compartir pautes i estratègies d'actuació comunes. En aquest sentit, és important la capacitat de l'equip educatiu d'acollir els infants i les seves famílies de forma personalitzada, i de fer-se càrrec de les emocions, especialment, en el moment de la primera separació i de la construcció de noves relacions dins el grup.

En el moment de dissenyar situacions d'aprenentatge que tracten aquests processos de canvi, com ara els d'acollida i els de transició, s'haurà d'actuar de manera rigorosa i cuidada per tal de donar resposta a uns períodes emocionalment sensibles i que poden ser determinants en el desenvolupament de l'infant. A la vegada, l'experiència positiva d'aquests períodes reforçarà en les famílies el sentiment de competència en la criança dels seus fills.

El centre haurà de tenir un pla per al període d'acollida i d'adaptació que descrigui l'organització i la metodologia que es desplegarà per a aquest període. Durant aquest període d'acollida s'han de recollir les primeres informacions de les famílies basades en l'observació i l'escolta. En aquestes primeres trobades, en les quals les famílies tramiten la sol·licitud de plaça al centre, però també en qualsevol moment de trobada amb la família al llarg del curs, convé:

- Propiciar un ambient d'acollida, receptiu a atendre les necessitats i facilitar els tràmits administratius, si és el cas.
- Prestar atenció als indicadors que es facin visibles per recollir informació del context social i familiar de l'infant, especialment a aquelles informacions que facilitin sobre preocupacions pel que fa al desenvolupament de l'infant, dificultats econòmiques, per a la cura alimentària, mèdica...
- Orientar cap als serveis pertinents en cas d'observar i/o que ens transmetin alguna necessitat específica que es pugui resoldre des d'altres àmbits (pediatria, serveis socials...).

En cas de detecció de necessitats o de desprotecció dels drets fonamentals de l'infant cal organitzar l'atenció des del propi centre i/o derivar cap al servei extern pertinent.

Contextos de participació comunitària: les associacions de famílies d'alumnes

Les AFA possibiliten dins els centres de primer cicle d'educació infantil:

- Posar en marxa els mecanismes necessaris per tal de facilitar la participació i representació de les famílies que vulguin participar en el consell escolar del centre i qualsevol altre òrgan col·legiat que el centre tenguí establert.
- Fer de pont entre el centre educatiu i les famílies del centre per tal de millorar la participació i compromís d'aquestes.

Les associacions de famílies d'alumnes (AFA) permeten la participació organitzada de les famílies en el PEC. Comptar amb una associació de famílies permet al centre tenir un pont que vincula l'equip educatiu i totes les famílies dels infants escolaritzats al centre. Es fa necessari fomentar la seva creació i estalviar el seu funcionament, des de qüestions logístiques, com el fet de disposar d'un espai i un temps per a les seves reunions dins el mateix centre a suport en temes de gestió i administratius.

- Organitzar activitats obertes a les famílies per consolidar el PEC.
- Representar les famílies del centre davant les diferents administracions.
- Promoure i promocionar la qualitat de l'educació impartida en el centre.
- Informar i orientar les famílies sobre el funcionament del centre, acompanyant especialment les famílies de nova incorporació.
- Cooperar amb l'equip educatiu amb mecanismes i estratègies que fomentin una convivència de qualitat dins del centre.
- Organitzar activitats formatives (xerrades, escola de pares i mares, cursos) i activitats socials i culturals (festes, concerts, recollida de fons per invertir en diferents actuacions dins el propi centre o amb finalitats socials solidàries...) que afavoreixin l'educació dels seus fills i facilitin el coneixement i la relació entre les famílies.

De manera general, els contextos de participació comunitària afavoriran la creació de xarxes d'ajuda entre les famílies, especialment per a aquelles amb situació de vulnerabilitat que requereixen un acompanyament més cuidat tant en l'àmbit afectiu, per sentir-se incloses i part del centre, com per resoldre dificultats de caire social i econòmic.

La participació a través dels òrgans de govern col·legiats

Les famílies han d'estar també representades en el consell escolar del centre, d'acord amb el que indica el Decret 23/2020 de 31 de juliol, pel qual s'aprova el Text consolidat del Decret pel qual s'estableixen els requisits mínims dels centres de primer cicle d'educació infantil. En l'article 14 d'aquest Text consolidat s'estableix que els membres electes del consell escolar s'han d'escollir d'acord amb el procediment establert amb caràcter general per als consells escolars.

Les famílies, a partir de la seva representació en el consell escolar, podran donar la seva opinió sobre propostes per tal de millorar el funcionament de l'escoleta, elaborar-ne i aprovar-ne, tot això en representació de la resta de famílies del centre.

ALGUNES IDEES PER A LA PRÀCTICA:

- Conèixer el nom dels membres de la família per designar-los pel seu nom.
- Oferir un acolliment amorós: dedicarcada dia un temps a cada infant i família, encara que sigui breu, a l'entrada i a la sortida.
- Promoure activitats perquè les famílies puguin participar en el dia a dia de l'escoleta:
 - Crear comissions conjuntes del claustre d'equip educatiu i mares i pares per tal de dinamitzar algunes activitats dins el centre (comissió de festes, resolució de conflictes, etc.)
 - Aprofitar oportunitats, deixar que les famílies o l'entorn proper de l'infant participin en les activitats que es desenvolupen dins de l'aula. Per exemple, si decidim fer hort i tenim un familiar pagès amb habilitats, convidem-lo a participar en els projectes de l'escoleta.
 - Convidar les famílies a participar en aquells tallers o sortides que encanten a molts infants però que en moltes ocasions no es poden dur a terme perquè no hi ha prou recursos.
 - Valorar la possibilitat de fer visibles les famílies dels infants amb un espai a l'escoleta en què hi hagi les seves fotografies.
 - Elaborar llibretes d'intercanvi família-escola, que afavoreixen la comunicació, especialment en el cas de famílies que tenen dificultats d'horari per assistir diàriament o amb freqüència a l'escoleta.

6. ELS DOCUMENTS INSTITUCIONALS: DEL PEC A LA PROGRAMACIÓ D'AULA

Segons el Decret 30/2022, correspon als mateixos centres desenvolupar i completar, en el seu cas, el currículum de les diferents etapes i cicles en l'ús de la seva autonomia. El mateix Decret defineix el currículum com el conjunt d'objectius, competències, coneixements, destreses i actituds enunciats en forma de sabers bàsics, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació de l'educació infantil.

Aquest currículum obert facilita un marc de referència que els centres hauran d'adequar al seu projecte educatiu, a través de l'elaboració dels documents institucionals pertinents, que s'hauran d'adaptar a la realitat específica dels seus alumnes, famílies i entorn més proper. Així, són els documents institucionals del centre els que determinen les línies estratègiques que han de guiar el funcionament intern i els han de fer visibles a la comunitat.

Es diferencien els documents institucionals de caràcter permanent, com és el PEC, dels que tenen caràcter anual, com la PGA i la memòria de curs. En tot cas, han de ser documents vius que defineixin la identitat del centre i, alhora, flexibles i donar cabuda a la reflexió, l'avaluació i la millora constant a través de la participació de tota la comunitat educativa. Els documents de caràcter permanent s'han d'anar redactant en funció de la disponibilitat de dedicació, tenint en compte que és necessari que es redactin les bases mínimes per anar acordant i deixant per escrit el projecte de centre i completar-lo a partir de les reflexions que vagi desenvolupant l'equip. D'aquesta manera, el redactat ajudarà a construir una argumentació sòlida i real del projecte educatiu de cada centre.

A l'inici de cada curs escolar, el centre haurà d'elaborar la PGA per concretar les actuacions derivades del projecte educatiu i del projecte de direcció, si escau. En la PGA es recolliran els aspectes relatius a l'organització i funcionament del centre, inclosos els projectes, les programacions d'aula i tots els plans d'actuació acordats per al curs. A la vegada, aquesta PGA serà revisada al final de cada curs per avaluar-ne el grau de compliment i avaluar també el funcionament del centre. Les conclusions més rellevants i les propostes de millora es recolliran en una memòria que servirà de punt de partida per a la PGA del curs següent.

6.1. PROJECTE EDUCATIU DE CENTRE (PEC)

El PEC és un instrument de planificació institucional del centre que concreta les intencions educatives consensuades per la comunitat educativa i serveix per donar sentit i orientar el conjunt de les activitats del centre.

Permet un exercici responsable de l'autonomia del centre, a més de tractar-se d'una eina per a la coherència pedagògica i per donar visibilitat a la seva identitat i valors.

Tal com indica la LOE en l'article 121:

El projecte educatiu del centre ha de recollir els valors, els fins i les prioritats d'actuació, ha d'incorporar la concreció dels currículums establerts per l'Administració educativa, que correspon fixar i aprovar al claustre, i ha d'impulsar i desenvolupar els principis, objectius i metodologia propis d'un aprenentatge competencial orientat a l'exercici d'una ciutadania activa. Així mateix, ha d'incloure un tractament transversal de l'educació en valors, del desenvolupament sostenible, de la igualtat entre dones i homes, de la igualtat de tracte i no-discriminació i de la prevenció de la violència contra les nenes i les dones, de l'assetjament i del ciberassetjament escolar, així com la cultura de pau i els drets humans.

El PEC es desenvolupa i concreta a través dels diversos documents institucionals que s'especifiquen en el ROC, que en el cas del primer cicle d'educació infantil són, bàsicament, el pla d'acció tutorial, les normes de funcionament i convivència, el pla d'atenció a la diversitat i el projecte lingüístic de centre.

El projecte lingüístic ha d'especificar la llengua o llengües d'ensenyament i aprenentatge d'acord amb els principis del model lingüístic que es recull en l'article 135 de la LEIB, en la qual s'especifica que, en tot cas, la llengua catalana ha de ser la llengua d'ensenyament i aprenentatge emprada com a mínim en la meitat de l'horari escolar, per garantir l'assoliment dels objectius de la normalització lingüística. Aquests principis responen a l'article 1.3 d'aquesta mateixa Llei, que estableix com a objectiu del sistema educatiu fer efectiu el mandat contingut en l'article 4 de l'Estatut d'autonomia de prendre les mesures necessàries per assegurar el coneixement de les dues llengües oficials. L'educació infantil haurà de proporcionar als infants una exposició a l'ús habitual i funcional de la llengua catalana, com a via per superar les desigualtats, contribuir a garantir el dret al coneixement de les dues llengües oficials i preparar els infants per incorporar-se sense problemes a les etapes educatives posteriors.

Aquest projecte ha de recollir el tractament de les llengües al centre d'acord amb la normativa que hi sigui d'aplicació. L'article 2.h) del Text consolidat del Decret pel qual s'estableixen els requisits mínims dels centres de primer cicle d'educació infantil, aprovat pel Decret 23/2020, de 31 de juliol, disposa, entre altres principis d'actuació, que la llengua de comunicació i d'ensenyament dels centres que ofereixen aquest cicle educatiu ha de ser la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears. En aquest sentit, cada centre educatiu ha de prendre les decisions pertinents a partir del propi context multicultural i plurilingüe. Així doncs, caldrà atendre la riquesa de la diversitat multicultural i plurilingüe de la societat actual i, més concretament, el context que acull el centre mateix, i valorar aquesta diversitat com una oportunitat d'obertura al món i d'aprenentatge per a tota la comunitat educativa.

ALGUNES IDEES PER A LA PRÀCTICA:

- Dedicar un temps a llegir la normativa vigent, compartir dubtes i trobar interlocutors per resoldre'ls, per després aplicar-la adaptant-la al context del centre reflectit en el projecte educatiu.
- Donar a conèixer a l'equip educatiu i a les famílies els aspectes més importants d'aquesta normativa, sobretot aquells que els afecten.
- Reflectir la realitat de cada centre i la seva identitat en els documents que elabori el centre, que han de ser concrets i pràctics.
- Fer visible i accessible la documentació i la normativa, a través de reunions i trobades per presentar i informar mitjançant cartelleres, mitjans digitals de difusió...
- Fer partícip tota la comunitat educativa de l'elaboració de la documentació de centre. Amb aquesta finalitat, cal planificar i programar com s'elaboraran, qui ho coordinarà i quins canals de participació s'oferiran per recollir les aportacions. Convé que, malgrat que siguin breus i esquemàtics, s'hagin elaborat a consciència i de manera consensuada.
- Proposar dinàmiques participatives perquè tothom hi pugui aportar la seva opinió i les seves idees i també es pugui participar en l'avaluació: bústies per recollir idees, qüestionaris...
- Elaborar aquests documents progressivament i, a la vegada, avaluar-los, revisar-los i actualitzar-los en la mesura que sigui necessari. La planificació per a la revisió dels documents anirà inclosa dins la PGA.
- Organitzar la gestió documental amb programes informàtics i procurar que l'equip educatiu estigui informat d'aquesta organització per facilitar-ne l'ús comunitari, cadascú des de les seves funcions i responsabilitats.
- Associar-se amb altres escoles i mantenir-hi relació i comunicació per aprofitar els models de documents que s'hi generen i resoldre dubtes de manera compartida. Pot ajudar-hi el fet d'organitzar reunions o compartir grups de comunicació.

6.2. DOCUMENTS DE DESENVOLUPAMENT CURRICULAR

6.2.1. LA CONCRECIÓ CURRICULAR

Els centres docents han de desenvolupar, completar, adequar i concretar el currículum establert en el Decret 30/2022, i adaptar-lo a les característiques personals de cada alumne, així com a la seva realitat socioeducativa. Aquests acords conformen la concreció curricular del centre.

La concreció curricular de cada centre s'haurà d'incloure en el PEC, que serà, com altres documents institucionals, registrat a través del GESTIB per a tots els centres de titularitat pública i de la xarxa educativa complementària a la xarxa d'escoles públiques d'educació infantil de les Illes Balears.

La concreció curricular ha de constar dels següents documents:

- La proposta pedagògica per a cada cicle, que ha d'incloure la seqüència de criteris d'avaluació de les competències específiques i la selecció dels sabers bàsics que es tractaran per tal de desenvolupar aquestes competències.
- La coordinació amb els centres de destinació dels alumnes quan canvien de cicle.
- En el cas del centres 0-6, també ha de comptar amb coordinació amb els mestres de primària per al procés de transició i evolució des de l'educació infantil fins a l'educació primària.
- El procediment mitjançant el qual s'ha de recollir la informació compartida entre tutors i les famílies dels alumnes amb instruments de recollida i de registre.
- Els compromisos educatius de cooperació amb les mares, pares o tutors legals per facilitar el procés educatiu dels alumnes.

6.2.2. LES SITUACIONS D'APRENENTATGE

El Decret 30/2022 defineix les situacions d'aprenentatge com a situacions i activitats que impliquen el desplegament per part dels alumnes d'actuacions associades a competències clau i competències específiques, i que contribueixen a adquirir-les i a desenvolupar-les.

Aquestes situacions d'aprenentatge, que han de ser globals, significatives, flexibles i accessibles, han d'establir relacions entre tots els elements que conformen les tres àrees curriculars de l'etapa d'educació infantil.

Cal dissenyar i propiciar les situacions en què l'infant s'involucri de manera activa i constructiva, generant diversitat d'experiències a través de diferents propostes que s'ajustin a l'interès dels infants. Quan es dissenya aquesta situació s'ha de tenir en compte en quin lloc es desplegarà, ja que es pot donar tant en espais interiors com exteriors, tant en l'aula del grup com en un espai comunitari... En qualsevol cas, tots els moments de la jornada són educatius i, per tant, qualsevol lloc on es trobi l'infant ha de ser cuidat i oferir les propostes ajustades que aquest necessita per a l'aprenentatge.

Com també s'assenyala en el Decret 30/2022, aquestes han de partir de les necessitats, interessos i inquietuds dels infants, i han de ser formulades des de la interacció entre els alumnes i la persona adulta, tot establint connexions entre el que és nou, sabut, experimentat i viscut. A tal efecte, aquestes situacions d'aprenentatge han de ser funcionals, significatives i rellevants, i requereixen la concurrència simultània o successiva dels coneixements, destreses i actituds propis de les àrees que conformen l'educació infantil.

Des d'aquest plantejament, es fomenta des de l'edat més primerenca el desenvolupament dels processos científics i matemàtics. Els infants són curiosos per naturalesa i la ciència nodreix aquesta curiositat aportant una millor comprensió del món que l'envolta, així com el desenvolupament d'habilitats necessàries per a la resolució de problemes de la vida quotidiana.

L'infant aprèn, a través de l'exploració i la manipulació, a valorar i a comprendre el món que l'envolta. Per això, se l'ha d'acompanyar i guiar en el seu procés, i facilitar que pugui descobrir, explorar, manipular i experimentar de forma lliure.

Les preguntes fetes a l'infant han de ser significatives, per tal de crear conflictes cognitius que facin possible l'acomodació dels nous aprenentatges, a més de planificar, acompanyar i avaluar el procés d'aprenentatge.

S'ha de partir d'experiències, motivacions i coneixements previs dels infants, per plantejar reptes que els siguin significatius i funcionals i preguntes que acompanyin cap a una solució sense proporcionar-la directament, amb la finalitat de donar l'oportunitat a l'infant de pensar, raonar i a poc a poc generar possibles solucions o generar diverses hipòtesis. Analitzar el que passa fa que es qüestioni les coses, i que adquireixi la capacitat de pensament independent que el convertirà en un adult capaç de prendre les seves pròpies decisions a través d'un pensament crític.

En aquest sentit, i per facilitar la vinculació de les situacions d'aprenentatge amb les necessitats, interessos i inquietuds dels infants, l'equip educatiu de cicle o de nivell serà l'encarregat de dissenyar-les. Aquesta tasca d'equip afavoreix la reflexió per a la revisió de la pràctica pedagògica, fonamentada en els principis recollits en el PEC. Resulta fonamental que en aquest moment de reflexió per a l'elaboració de la documentació del centre es focalitzi la mirada en l'infant, i s'ajudi a prendre les decisions oportunes pensant en el seu benestar, del qual dependran els seus aprenentatges i, en conseqüència, el seu desenvolupament.

Amb aquestes orientacions s'adjunta com a annex 1 el mapa de situacions d'aprenentatge (SA) que recull, amb caràcter general, les possibles situacions d'aprenentatge que es donen en la planificació educativa per als infants de primer cicle d'educació infantil, i l'annex 2 per facilitar-ne el disseny.

Partint de la idea que tots els moments de la jornada escolar tenen un caràcter educatiu, les situacions d'aprenentatge són l'eina per al disseny curricular de cadascun dels contextos que apareixen en la planificació educativa. Per als infants del primer cicle són, amb caràcter general:

- Les situacions de vida quotidiana: l'acollida i el comiat diari, la trobada/assemblea de grup, els moments de menjar, la higiene i la cura personal, els moments per a l'ordre i la recollida, el descans i el son...
- Les situacions de joc:
 - Propostes obertes, que són els espais de joc preparat i cuidat on l'infant és acompanyat i securitzat des de la presència i la mirada atenta de l'adult, que sempre intervindrà en cas de necessitat.
 - Propostes organitzades, en què l'acció de l'infant esdevé a partir d'una proposta provocadora amb una intencionalitat concreta per part de l'adult. L'adult actua i intervé com observador i mediador de l'aprenentatge.
 - Propostes conduïdes, que són les propostes lúdiques concretes conduïdes per l'adult.
- Els processos de canvi:
 - Període d'acollida i adaptació.
 - Transició al segon cicle d'EI.
- Les situacions de participació comunitària:
 - Petits projectes de descoberta
 - Festes, celebracions, sortides...

6.2.3. LES PROGRAMACIONS D'AULA

En el nivell de concreció posterior, les situacions d'aprenentatge es despleguen i implementen en forma de programacions d'aula. En aquest moment, és l'equip educatiu de cada grup, coordinat pel tutor, qui ha de concretar aquestes situacions en forma de programacions d'aula, que s'han d'elaborar al llarg del curs per a cadascun dels grups i han de tenir en compte les necessitats, interessos i característiques tant grupals com individuals. Aquestes programacions han de recollir la seqüenciació d'activitats d'ensenyament i aprenentatge, les eines i els criteris per a l'observació i l'avaluació d'aquestes, així com els recursos i materials necessaris per dur-les a terme. L'annex 3 d'aquestes orientacions ofereix un model per a l'elaboració de les programacions d'aula.

Resulta imprescindible que perquè es puguin donar aquestes oportunitats per a l'aprenentatge, els infants se sentin confiats i amb un bon vincle creat amb l'adult o adults de referència. És des del fet de sentir-se estimats i respectats que els infants seran capaços de participar i seguir el dia a dia del grup. Cal afavorir un període per a l'adaptació cuidat, des d'un treball rigorós de l'equip educatiu i des d'un equilibri personal, que reforci la tasca professional de cada educador. Resulta també imprescindible que es respectin els ritmes i els temps de cada infant i esperar que estiguin preparats per dur a terme les accions que se'ls proposen de manera que parteixin de la seva pròpia voluntat. S'han de posposar reptes importants com el canvi d'espai, la participació en un grup aliè al propi o els canvis d'adult de referència, entre d'altres, al moment en què l'infant es mostri preparat i disposat a fer-ho.

Les programacions d'aula que es dissenyen per oferir situacions d'aprenentatge de joc es desenvolupen en els espais i microespais exteriors, interiors i comunitaris a través de propostes diverses. Aquestes propostes, segons les seves característiques, requereixen d'una implicació diferent per part de l'adult que les acompanya i de com se situa en cadascuna d'elles.

— Propostes obertes: són aquelles que, una volta es presenten als infants, permeten situar l'adult d'observador, des d'una mirada perifèrica i oferint una retroacció més puntual, tot i que intervenint sempre en cas de necessitat dels infants. Permeten també que, mentre es manté aquesta presència, l'adult pugui atendre

propostes diferents, tant de joc com de vida quotidiana, que es poden donar de manera simultània.

— Propostes organitzades: requereixen de manera imprescindible l'acompanyament en tot moment de l'adult, i que aquest desenvolupi aquesta funció d'organitzar l'activitat des de la proximitat tant física com constant a través de la mirada, el gest i/o la paraula.

— Propostes conduïdes: en el primer cicle d'educació infantil es presenten de manera puntual i tenen normalment una durada breu i la intenció de provocar una acció i una interacció molt concretes entre l'infant i l'adult. Tot i ser conduïdes, permeten la flexibilitat de participació i de resposta de l'infant, ja que com a propostes de joc que segueixen essent, han de mantenir les característiques que els són intrínseques de voluntarietat, gaudi, repte, motivació...

En qualsevol cas, l'adult ha de ser present i, atendre les necessitats i ajustar la seva intervenció al que es prevegi per a cada activitat. Aquesta previsió permetrà a l'adult saber en quins moments podrà oferir una atenció més individualitzada i en quins altres, una de més grupal. També li permetrà planificar les propostes que puguin facilitar que una part del grup estigui fent una activitat als diferents racons, ambients i propostes d'aula mentre atén un infant o un petit grup, per exemple, en les cures d'higiene, en els jocs de falda, en un taller...

7. COORDINACIÓ ENTRE EL PRIMER I EL SEGON CICLE D'EDUCACIÓ INFANTIL

Com es diu en el Decret 30/2022, els centres que compten únicament amb el primer cicle han d'incloure en la seva concreció curricular un pla específic de coordinació amb els centres en els quals continuaran l'escolarització els seus alumnes quan canvien de cicle. Aquest pla ha de tenir presents, a més de l'intercanvi d'informació sobre els alumnes, mesures per facilitar la transició en el procés de canvi de centre i per coordinar la comunicació entre els cicles.

Algunes d'aquestes actuacions i aspectes que convé incloure en el pla són: la justificació i els objectius de la coordinació entre cicles i entre centres, així com la metodologia de la coordinació. S'ha de fer tenint en compte la necessària coherència educativa en aquesta transició i la comunicació que faciliti el traspàs d'informació dels alumnes.

Aquest pla ha d'incloure també com acompanyar l'infant i la seva família en aquest canvi de cicle o de centre, tant pel que fa a aspectes administratius com a aspectes pedagògics, relacionats amb la cura dels vincles i afectes necessària per a una transició entre cicles que resulti positiva.

La finalitat és que, des del primer dia, l'alumne es trobi a gust al nou centre i es desperti el seu interès per tornar-hi, per la qual cosa s'hauran d'establir indicadors observables per detectar que l'infant avança en aquest procés.

Es fa necessari que durant el període de transició es proposin actuacions concretes per promoure i facilitar l'interès de l'infant envers el canvi.

Durant aquest període, la comunicació entre els equips educatius que atenen els alumnes dels dos centres ha d'estar acordada i sistematitzada per facilitar tant l'elaboració de la informació de tots els infants com el traspàs, especialment d'aquells amb NESE, per a la qual es comptarà com a mínim, amb els orientadors dels centres educatius de destí implicats.

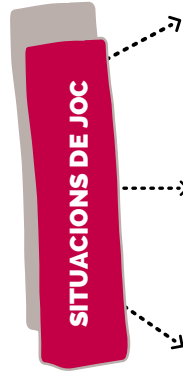
Les famílies són clau perquè els seus fills avancin en aquest procés. Des dels centres també se'ls poden oferir recomanacions per acompanyar els seus fills i viure i créixer junts en aquest i altres processos de vida.

ALGUNES IDEES PER A LA PRÀCTICA:

- Possibilitar que la família, si així ho desitja, pugui participar en aquestes entrevistes de tancament i traspàs d'informació entre cicles.
- Facilitar que les famílies coneguin els centres de segon cicle que els són més propers perquè puguin fer una tria fonamentada. Es pot preveure i organitzar l'acompanyament en la visita al nou centre i a les instal·lacions.
- Organitzar rituals d'acollida i comiat dels infants i les seves famílies. Es poden preparar: festes, portes obertes, reunions...
- Preparar algun element o objecte d'acompanyament cap al segon cicle.
- Fer servir alguns dels models i plantilles de què es disposa i que poden servir de referència per coordinar la transició i fer el traspàs amb els centres de segon cicle d'educació infantil.

Mapa orientatiu

Situacions d'aprenentatge
(SA) de cicle o de nivell

Propostes obertes:
Es tracta d'espais de joc preparat i cuidat. L'infant és acompanyat i securitzat des de la presència i mirada atenta de l'adult. L'adult sempre intervé en cas de necessitat.

→ **Propostes per a la manipulació, l'exploració, l'experimentació, el moviment, el joc simbòlic, la descoberta sensorial...**
Altres

Propostes organitzades:
L'acció de l'infant s'origina a partir d'una proposta provocadora amb una intencionalitat concreta per part de l'adult. L'adult actua i intervé com observador i mediador de l'aprenentatge.

→ **Panera de tresors**
Joc heurístic
Tallers: d'experimentació, de construcció, de llum i ombres, d'art...
Pràctica psicomotriu educativa
Altres

Propostes conduïdes:
Són propostes lúdiques concretes conduïdes per l'adult.

→ **Jocs de falda**
Música, cançons i danses
Contacontes
Jocs de lògica i de taula
Jocs corporals i motrius; joc d'accions imitant o amb indicacions, roga, relaxació, massatges...
Altres

LES SITUACIONS DE VIDA QUOTIDIANA

→ **L'acollida i el comiat diari**
La trobada/assemblea de grup
Els moments de menjar
La higiene i la cura personal
Els moments per a l'ordre i la recollida
El descans i el son

SITUACIONS DE PARTICIPACIÓ COMUNITÀRIA

→ **Petits projectes de descoberta**
Festes, celebracions, sortides...

SITUACIONS DE PROCESSOS DE CANVI

→ **Període d'acollida i adaptació**
Transició al segon cicle d'EI

Annex 2

Elements curriculars de primer cicle d'educació infantil

ÀREA 1. CREIXEMENT EN HARMONIA		
Competència específica	Criteris d'avaluació	Sabers bàsics
1. Progressar en el coneixement i control del cos i en l'adquisició de diferents estratègies, adequant les seves accions a la realitat de l'entorn d'una manera segura, per construir una autoimatge ajustada i positiva.	1.1. Adequar les accions i reaccions a cada situació, en una interacció lúdica i espontània amb l'entorn, explorant les possibilitats motores i perceptives i progressant en precisió, seguretat, coordinació i intencionalitat. 1.2. Mostrar acceptació i respecte pel propi cos i el dels altres, avançant progressivament en el coneixement d'aquest. 1.3. Manifestar aptitud emocional i sentiments de seguretat i afecte en la realització de cada acció. 1.4. Adquirir nocions temporals bàsiques per ubicar-se en el temps a través de les activitats i rutines de la vida quotidiana, i amb altres esdeveniments.	A. El cos i el control progressiu d'aquest • Descobriments i reconeixement de la pròpia imatge i la de les persones de l'entorn. Identificació i respecte de les diferències. • Curiositat i interès per l'exploració sensorial i motora. Integració sensorial del món a través de les capacitats perceptives i motrius. • Exploració i experiències actives. El moviment lliure com a font d'aprenentatge i desenvolupament. • El contacte amb les altres persones i amb els objectes. Iniciativa i curiositat per aprendre noves habilitats. • Experimentació manipulativa i domini progressiu de coordinació visual i motora en el contacte amb objectes i materials. • Adaptació i progressiu control del moviment i de la postura a les diferents situacions de la vida quotidiana.

2. Reconèixer, manifestar i regular progressivament les emocions, expressant necessitats i sentiments per aconseguir benestar emocional i seguretat afectiva	2.1. Expressar emocions i sentiments, i desenvolupar de manera progressiva la consciència emocional i estratègies de regulació emocional. 2.2. Relacionar-se amb les altres persones, i acceptar i mostrar afecte de manera lliure, segura, respectuosa i allunyada d'estereotips. 2.3. Afrontar petites adversitats, manifestant actituds de superació, i sol·licitant i prestant ajuda.	• Estratègies per identificar, resoldre i evitar situacions de risc o perill. • El joc com a activitat pròpia per al benestar i gaudi. Joc exploratori, sensorial i motor.
3. Adoptar models, normes i hàbits, desenvolupant la confiança en les possibilitats i sentiments d'assoliment, per promoure un estil de vida saludable i eco socialment responsable	3.1. Incorporar estratègies i hàbits relacionats amb la cura de l'entorn i la cura personal, tot manifestant satisfacció pels beneficis que els aporta. 3.2. Reconèixer i anticipar la successió temporal d'activitats, ritmes biològics i pautes socioculturals que estructurin la dinàmica quotidiana, associant-la a elements, procediments i actituds concretes.	B. Desenvolupament i equilibri afectiu • Identificació i adequació d'estats emocionals a les diferents situacions: temps d'espera, petites frustracions associades a la satisfacció de necessitats bàsiques i cures. • Identificació progressiva de les causes i les conseqüències de les emocions bàsiques. • Acceptació i control progressiu de les emocions i manifestacions pròpies més cridaneres. • Aproximació a estratègies per aconseguir seguretat afectiva: cerca d'ajuda, demanda de contacte afectiu.
4. Establir interaccions socials en condicions d'igualtat, valorant la importància de l'amistat, el respecte i l'empatia, per construir la seva pròpia identitat basada en valors democràtics i de respecte als drets humans	4.1. Establir vincles i relacions afectives saludables, demostrant actituds d'afecte i empatia cap a les altres persones, tot respectant els distints ritmes individuals.	C. Hàbits de vida saludable per a la cura d'un mateix i la cura de l'entorn • Adaptació progressiva dels ritmes biològics propis a les rutines i ritmes de grup.

	4.2. Reproduir conductes i situacions prèviament observades en l'entorn pròxim, basades en el respecte, l'empatia, la igualtat de gènere, el tracte no discriminatori a les persones amb discapacitat i el respecte als drets humans, a través del joc d'imitació. 4.3. Iniciar-se en la resolució de conflictes amb els seus iguals amb la mediació de la persona adulta, i experimentar els beneficis d'arribar a acords.	• Cures i necessitats bàsiques higièniques, corporals, afectives i emocionals. • Rutines relacionades amb l'autonomia i la responsabilitat individual: anticipació d'accions; normes socials associades a la vida quotidiana en els moments d'alimentació, de descans, d'higiene, de desplaçaments, etc. • Hàbits sostenibles i socialment responsables relacionats amb l'alimentació, la higiene i la neteja personal, el descans o la cura dels espais. • Accions que afavoreixen la salut i generen benestar. Interès per oferir un aspecte saludable i endreçat. Activitat física estructurada. D. Interacció socioemocional en l'entorn. La vida al costat dels altres • La diversitat familiar. • La transició del grup familiar al grup social de l'escola. • Els primers vincles afectius. Obertura i interès cap a altres persones. Sentiments de pertinença i vinculació afectiva amb les persones de referència.
--	---	---

		• L'aula i el centre com a grups socials de pertinença. • Relacions afectuoses i respectuoses. • Aproximació a la diversitat derivada de distintes formes de discapacitat i les seves limitacions en la vida quotidiana. • Hàbits i regulació del comportament en funció de les necessitats dels altres: escolta, espera, cura i ajuda. • Estratègies elementals per a la gestió de conflictes. • Desenvolupament d'actituds d'espera i de participació activa. Acceptació de petites responsabilitats en activitats i jocs. • Celebracions, costums i tradicions culturals pròpies del territori i presents en l'entorn més proper.
--	--	--

ÀREA 2. Descobrim i exploració de l'entorn

Competència específica	Criteris d'avaluació	Sabers bàsics
1. Identificar les característiques de materials, objectes i col·leccions i establir relacions entre ells, mitjançant l'exploració, la manipulació sensorial i el maneig d'eines senzilles per descobrir i crear una idea cada vegada més complexa del món desenvolupant les destreses logicomatemàtiques	1.1. Explorar i establir relacions entre els objectes a partir de les qualitats o atributs bàsics, i mostrar curiositat i interès. 1.2. Emprar els quantificadors bàsics més significatius relacionats amb la seva experiència diària, utilitzant-los en el context del joc i la interacció amb els altres. 1.3. Aplicar els seus coneixements sobre les nocions espacials bàsiques per situar-se en els espais, tant en repòs com en moviment, jugant amb el propi cos i amb els objectes.	A. Diàleg corporal amb l'entorn. Exploració creativa d'objectes, materials i espais • Curiositat i interès per l'exploració de l'entorn i els seus elements. • Exploració d'objectes i materials a través dels sentits. • Identificació de les qualitats o atributs dels objectes i materials. Efectes que produeixen diferents accions sobre aquests. • Relacions d'ordre, correspondència, classificació i comparació. • Quantificadors bàsics. • Nocions espacials bàsiques en relació amb el propi cos i els objectes. • Nocions temporals bàsiques: canvi i permanència, continuïtat; successió i simultaneïtat; passat, present i futur. B. Experimentació en l'entorn. Curiositat, pensament científic, raonament lògic i creativitat • Indagació en l'entorn manifestant diverses actituds: interès, curiositat, imaginació, creativitat i sorpresa.
2. Desenvolupar, de manera progressiva, els procediments del mètode científic i les destreses del pensament computacional, a través de processos d'observació i manipulació d'objectes, per iniciar-se en la interpretació de l'entorn i respondre de manera creativa a les situacions i reptes que es plantegen	2.1. Gestionar les dificultats, reptes i problemes amb interès i iniciativa, dividint-los en seqüències d'activitats més senzilles. 2.2. Proposar solucions alternatives a través de diferents estratègies, escoltant i respectant les dels altres.	

3. Reconèixer elements i fenòmens de la naturalesa, i mostrar interès pels hàbits que hi incideixen sobre ella, per apreciar la importància de l'ús sostenible de recursos, la cura i la conservació de l'entorn en la vida de les persones	3.1. Interessar-se per les activitats en contacte amb la naturalesa i les característiques dels elements naturals de l'entorn, mostrant respecte cap a aquests i cap als animals que l'habiten. 3.2. Identificar i anomenar els fenòmens atmosfèrics habituals en l'entorn, i entendre les seves conseqüències en la vida quotidiana.	• Procés de construcció de nous coneixements: relacions i connexions entre el que és conegut i el que és nou i entre experiències prèvies i noves. Interaccions de qualitat amb les persones adultes, entre iguals i amb l'entorn. • Iniciació al mètode científic i model de control de variables. Estratègies i tècniques de recerca: assaig i error, observació, comprovació i realització de preguntes. C. Indagació en el medi físic i natural, terrestre i marí. Cura, valoració i respecte • Efectes de les pròpies accions en el medi físic i en el patrimoni natural i cultural. • Experimentació amb els elements naturals. • Fenòmens naturals habituals: repercussió en la seva vida quotidiana. • Respecte pels éssers vius, la naturalesa i els drets dels animals. • Respecte pel patrimoni cultural present en el medi físic.
---	---	---

ÀREA 3. Comunicació i representació de la realitat.

Competència específica	Criteris d'avaluació	Sabers bàsics
1. Manifestar interès per interactuar en situacions quotidianes a través de l'exploració i l'ús del seu repertori comunicatiu, per expressar les necessitats i intencions i per respondre a les exigències de l'entorn	1.1. Participar amb interès en interaccions quotidianes, utilitzant els diferents sistemes comunicatius. 1.2. Participar de manera espontània en situacions comunicatives, adequant la postura, els gestos i els moviments a les seves intencions. 1.3. Manifestar necessitats, sentiments i vivències utilitzant estratègies comunicatives i aprofitant les possibilitats que ofereixen els diferents llenguatges amb curiositat i gaudi. 1.4. Prendre la iniciativa en la interacció social i gaudir de les situacions comunicatives amb una actitud respectuosa. 1.5. Participar en situacions d'ús de diferents llengües, presents en l'entorn immediat, i manifestar interès i curiositat cap a la diversitat de perfils lingüístics.	A. Intenció i elements de la interacció comunicativa. • El desig de comunicar-se. L'emoció i la proximitat com a base de l'intercanvi comunicatiu. • L'expressió facial i corporal: gestos d'intenció, necessitat, estat d'ànim i sensacions que els acompanyen. • El contacte i intercanvi visual. • Les primeres interaccions tonicoemocionals i posturals. • Expressions facials i gestuals. El diàleg corporal. • Cançons de bressol i jocs de falda. • Actituds comunicatives significatives: atenció conjunta, mirada referencial i comprensió de les expressions emocionals de l'adult i reacció davant aquestes. • Els objectes d'ús compartit com a mediadors en els primers contextos d'interacció.

2. Interpretar i comprendre missatges i representacions basant-se en coneixements i recursos de la seva pròpia experiència per respondre a les demandes de l'entorn i construir nous aprenentatges	2.1. Interpretar els estímuls i missatges de l'entorn i respondre-hi de manera adequada. 2.2. Expressar sensacions, sentiments i emocions a partir de diferents representacions i manifestacions artístiques i culturals.	Estratègies que faciliten els intercanvis en situacions comunicatives que potencien el respecte i la igualtat: contacte visual amb l'interlocutor, escolta atenta, torn de paraula i alternança.
3. Produir missatges de manera eficaç, personal i creativa utilitzant diferents llenguatges, descobrint els codis de cadascun d'ells i explorant les seves possibilitats expressives per respondre a diferents necessitats comunicatives	3.1. Utilitzar el llenguatge oral per expressar i compartir necessitats, sentiments, desitjos, emocions i vivències; com a regulador d'acions, tot interactuant en diferents situacions i contextos. 3.2. Explorar les possibilitats expressives dels diferents llenguatges, utilitzant els mitjans materials propis d'aquests. 3.3. Produir missatges ampliant i enriquint el seu repertori comunicatiu amb seguretat i confiança.	B. Les llengües i els seus parlants - Repertori lingüístic individual. - Realitat lingüística de l'aula i l'entorn. Paraules o expressions que responen a les seves necessitats o interessos. C. Comunicació verbal oral. Expressió, comprensió i diàleg - El llenguatge oral en situacions quotidianes: primeres converses amb sons, vocalitzacions i jocs d'interacció. - Expressió de necessitats, vivències i emocions.
4. Participar per iniciativa pròpia en activitats relacionades amb textos escrits, i mostrar interès i curiositat per comprendre'n la funcionalitat i algunes de les seves característiques	4.1. Participar activament en activitats lúdiques d'aproximació al llenguatge escrit, tot mostrant una actitud activa. 4.2. Recórrer a escriptures indeterminades, espontànies i no convencionals i incorporar-les a les produccions amb intenció comunicativa.	- Llenguatge oral com a regulador de la pròpia conducta. - Repertori lingüístic: situacions comunicatives, converses col·lectives, lèxic i discurs. - L'expressió sonora i l'articulació de les paraules. Jocs d'imitació, lingüístics i de percepció auditiva. - Comprensió del món i de missatges a través de l'escolta activa.

5. Valorar la diversitat lingüística present en el seu entorn, així com altres manifestacions culturals, per enriquir les seves estratègies comunicatives i el seu bagatge cultural	5.1. Relacionar-se amb naturalitat en la realitat lingüística i cultural de l'aula. 5.2. Manifestar interès i gaudi cap a activitats individuals o col·lectives relacionades amb literatura infantil, obres musicals, audiovisuals, danses o dramatitzacions, i avançar cap a una actitud participativa.	• Vocabulari. Denominació de la realitat. D. Aproximació al llenguatge escrit • Observació i manipulació de formes escrites i altres símbols presents en l'entorn. • Acostament als usos del llenguatge escrit. • Lectura a través de models lectors de referència. E. Aproximació a l'educació literària • Textos literaris infantils orals i escrits amb contingut adequat al desenvolupament de l'infant que, preferentment, desenvolupin valors sobre cultura de pau, drets de l'infant, igualtat de gènere i diversitat funcional i cultural. • Situacions de lectura. Vincles afectius i lúdics a través de models lectors de referència. F. Llenguatge i expressió musical • Reconeixement, evocació i reproducció de cançons i altres manifestacions musicals. Sentiments i emocions que transmeten. • Possibilitats sonores i expressives de la veu, del cos, dels objectes i dels instruments.
---	--	---

		• L'escolta com a descobriment i gaudi de l'entorn. • Sons, entonació i ritme. G. Llenguatge i expressió plàstica i visual • Materials, colors, textures, tècniques i procediments plàstics. • Expressions plàstiques i visuals. Altres expressions artístiques. H. Llenguatge i expressió corporal • Expressió lliure a través del gest i del moviment. • Desplaçaments per l'espai. • Jocs d'imitació a través de titelles, ninots o altres objectes de representació espontània.
--	--	---

Annex 3

Nivell:	Grup:	Temporització: de dia ... a dia ... de 202...
Característiques del grup a tenir en compte:		
Aquesta programació d'aula desplega les SA següents (s'han d'esmentar les que no s'hagin inclòs en programacions d'aula anteriors o les que en aquest moment necessitin una modificació significativa): • • •		
Horari aproximat de l'activitat (concret, al llarg de la jornada...)	Activitats	
	Agrupaments (GG, PG, Ind.)	Avaluació (graella d'observació)
Descripció:		☐ No ☐ Sí
Material:		
Descripció:		☐ No ☐ Sí
Material:		
Descripció:		☐ No ☐ Sí
Material:		

	Descripció: Material:		☐ No ☐ Sí
	Descripció: Material:		☐ No ☐ Sí
	Descripció: Material:		☐ No ☐ Sí
Procediments d'avaluació final (com es traslladarà la informació a les famílies, com es compartirà amb l'equip docent que atén el grup...)			
Observacions (registre del que ha funcionat, del que s'hauria de modificar ...)			

